

PROSVETNI DELAVEC

OB PROSLAVLJANJU 20-LETNICE PIONIRSKÉ ORGANIZACIJE

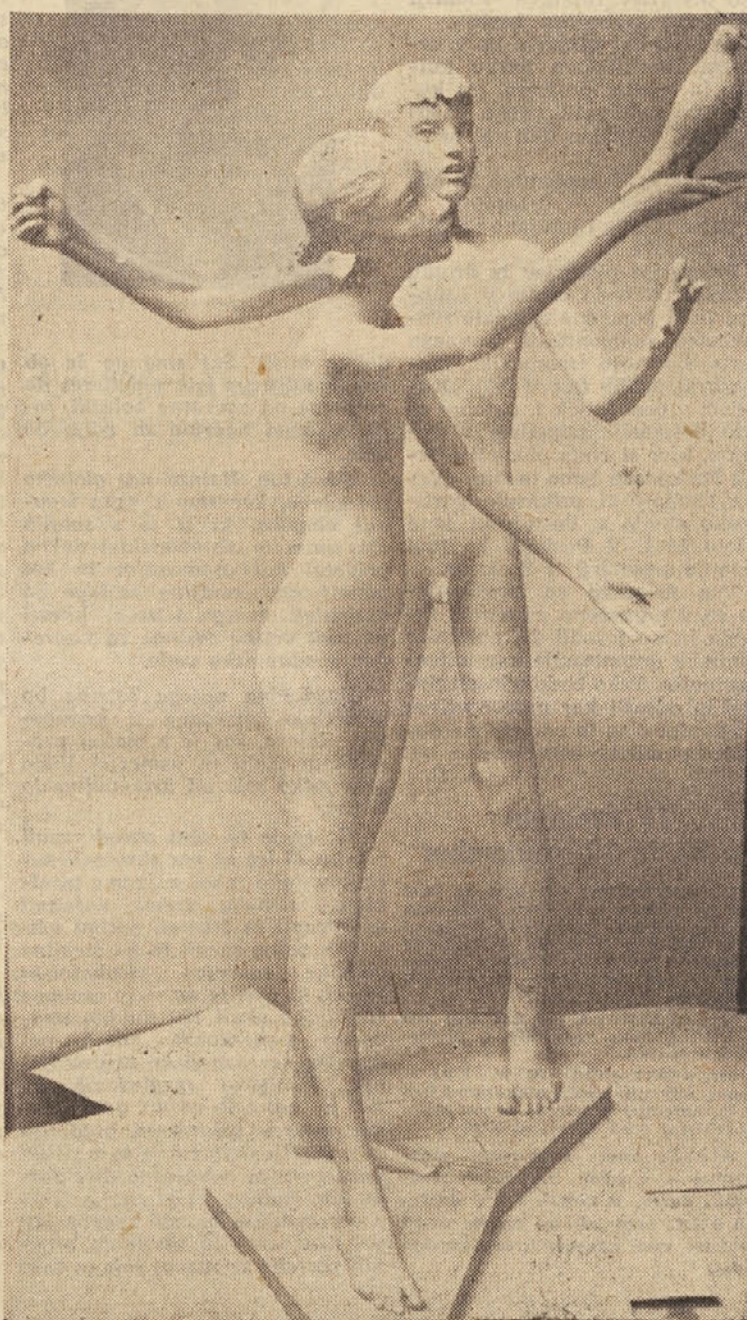
29. septembra bo v Ljubljani osrednja proslava 20. obletnice obstoja in delovanja pionirske organizacije. Ob tej priložnosti bo odkrit spomenik pionirjem, ki bo trajno izpovedal veliko ljubezen mladega rodu do svoje domovine, njihovo vero v bodočnost in njihovo pripravljenost ohraniti in čuvati velike pridobitve naših narodov v revoluciji.

Pionirska organizacija je bila ustanovljena na I. kongresu USAOJ 1942. leta na iniciativo KPJ. Misel in pobuda KPJ združiti najmlajši rod v patriotski otroški organizaciji, sta vsebovali globoko skrb za mlado generacijo, saj jo je bilo treba moralno in fizično obvarovati pred vojnimi pustošenjem in jo organizirano vključiti v velika dejanja naše revolucije. Mladostni polet, neizmerno junaštvo, požrtvovalnost in pripadnost najmlajšega rodu revoluciji ter aktivna udeležba najmlajših pionirjev in pionirk v narodno-osvobodilni vojni je potrdila pravilnost in pomembnost take odločitve. Desettisoče in desetisoče junaških dečkov in deklic se je vključilo v pionirske čete, desetine in odrede na osvobojenem in neosvobojenem ozemlju in po svojih močeh sodelovalo v borbi. Iz njihovih vrst so zrastle legendarna imena kurirjev, bombašev, obveščevalcev, legendarna so ostala pogumna dejanja pionirskih čet, desetin in skupin. Kot trajna pridobitev, ki jo je ob skrbi in vodenju Partije in SKOJ izoblikovala pionirska organizacija, pa je ostal moralni lik mladega rodu, prežet s patriotizmom, hrabrostjo in velikim zaupanjem v zmago nad sovražnikom in vero v lepšo prihodnost jugoslovanskih narodov.

Prežeta s takimi vrtilinami je pionirska organizacija po osvoboditvi vključila v svoje vrste nove stotisoče otrok. Zato je postala pionirska organizacija nenadomestljiva oblika patriotske in družbene vzgoje in se vključila kot sestavni del vzgojno izobraževalnega procesa v šoli. Pionirska organizacija je vnesla v šolo novo vsebino: razvila je otroško ustvarjalnost, iniciativno, zavestno disciplino, elemente samouprave in ustvarila pogoje za zadovoljevanje otrokovih interesov po znanju, igri in zabavi, predvsem pa je njena neprecenljiva vrednost v patriotski in družbeni vzgoji mladega rodu. V vsem povojnem razdobju je bila deležna najširše družbene skrbi in podpore. Ob neposredni pomoči ljudske mladine in kasneje pionirskih starešinskih svetov, DPM ter številnih društev ter organizacij ter ob idejnem usmerjanju Zveze komunistov in Socialistične zveze je postala masovna otroška organizacija z bogato vsebino in oblikami dela. Še posebno mesto pri razvijanju pionirske organizacije pa zasluži prosvetni delavec in šolski organi. Šola je v celoti podpirala in nudila vso pomoč in vso skrb pionirjem. Prosvetni delavci so v veliki večini sodelovali pri delu s pionirji in z odgovornostjo ter zavestjo kot družbeni delavci pomagali pri razvoju in rasti pionirske organizacije. Zato lahko ob 20. obletnici pionirske organizacije ugotovimo, da so, poleg družbenih činiteljev, prosvetni delavci v veliki meri pripomogli, da je pionirska organizacija razvila bogato dejavnost in vzgajala mladi rod na svetlih tradicijah narodno-osvobodilne borbe. S tem pa so bistveno vplivali tudi na spremembe znotraj same šole in tudi postavili širše osnove šoli kot družbeni ustanovi.

Rezultate takih naporov družbenih činiteljev pri vzgoji mladega rodu je uzakonila tudi šolska reforma, ki je upoštevala bogato prakso in dragocene vzgojne vrednote pionirske organizacije. Vendar moramo pri tem ugotoviti, da so pred nami še težave in pomembne naloge. Znatno se mora še okrepiti materialna in kadrovska osnova šole, da bodo v celoti realizirani programi, cilji in smotri reforme. Šola bo ostala še naprej središče zbiranja otrok v njihovem prostem času. Kot družbena ustanova, kjer se vzgaja in izobražuje mladi rod, bo v bodoče ustvarjala še ugodnejše pogoje za vse oblike vzgoje. Prepletanje in dopolnjevanje svobodnih dejavnosti v okviru pionirske in drugih organizacij z

rednim vzgojno-izobraževalnim programom šole, povezovanje obveznosti s prostovoljnostjo, usklajevanje otrokovih interesov in potreb z družbenimi, povezovalne učenja in samostojne ustvarjalnosti, dela in igre, združevanje poklicnih vzgojiteljev z državljanji in društvenimi delavci pri vzgojnem delu, vsi ti elementi, nastali v naši praksi, so trdna osnova za razvijanje otrokove osebnosti in mladega rodu kot celote in skladu z družbenimi potrebami in interesi. Zaradi tako široko pojmovane vloge pa bo



Spomenik pionirjem za 20. obletnico pionirske organizacije je izdelal akademski kipar Zdenko Kalin

moralna šola biti še bolj povezana z življenjem v komunah, še bolj povezana z državljanji, proizvajalci in starši otrok, z družbenimi in društvenimi organizacijami in demokratičnimi mehanizmi v komunah, ker bo le ob največji družbeni podpori lahko izpolnjevala svoje veliko poslanstvo.

Miran Zirkelbach

Radijski program ob pionirskem prazniku

V oddaji za otroke v sredo 26. septembra vam bomo predstavili knjigo »Mi, otroci vojne«, ki jo bodo mladi bralci dobili v roke prav ob praznovanju 20. obletnice pionirske organizacije. Iz knjige bomo prebrali pisma otrok, ki so doživeli vojno. Nekaj uvodnih besed bo povedal pisatelj Ferdo GO-DINA, ki je zbral gradivo za to knjigo. Oddaja bo na spondu ob 8.55.

Medtem ko bomo že vesele tedne, bodi v poročilih, v radijskem dnevniku ali v popoldanski oddaji ob 18. uri »Aktualnosti« govorniki o pripravah na praznovanje, bo v radijskem dnevniku v petek, 28. septembra govorila o pomenu Pionirskega praznika tovarišica Olga Vipotnikova, predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije.

V soboto 29. septembra bo radio ob 13. uri poročal o otvoritvi razstave »Pionirski foto 1962«, zvečer v radijskem dnevniku pa o razstavi »Mir otrokom sveta«. Popoldne ob 17. uri bodo lahko poslušali prišlunil reportaži o prireditvah v različnih pionirskih oddelkih v Ljubljani pa o sprejemu pionirjev — delegatov iz Slovenije in drugih republik v Ljubljani.

Nagrajevanje po delu pogoji nadaljnje izgradnje šole v samostojno družbeno ustanovo

Sekretar Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo tov. Krste Crvenkovski je na tiskovni konferenci z uredniki republiških prosvetnih listov odgovoril na nekatera najbolj aktualna vprašanja

Krste Crvenkovski je 12. septembra letos sprejel skupino urednikov prosvetnih listov iz vseh naših republik; ob tej priložnosti je odgovoril na nekatera vprašanja v zvezi z delitvijo dohodka po delu na področju šolstva. Vprašanja in odgovori so bili sledeči:

Vprašanje: Kako ocenjujete dosedanje napore in sploh idejo o novem načinu nagrajevanja v šolah?

Odgovor: Novega načina nagrajevanja po delu v šolah ne moremo

imeti vseh sistemov nagrajevanja: v gospodarstvu enega in drugega v ustanovah izven proizvodnje materialnih dobrin, pri čemer bi drugi sistem pomenil »slabši položaj neposrednih proizvajalcev«. Razen tega, če smo že globoko zaorali v nagrajevanje po delu na področju materialne proizvodnje, predstavlja to pogoj, da ista načela na ustrezen način uporabimo tudi v graditvi družbenih odnosov v ustanovah, pri tem pa seveda spoštujemo vse specifičnosti teh dejavnosti.

Po drugi strani je način nagrajevanja, ki smo ga doslej imeli v šolah in ki ga kritično označujemo kot uradniški, nestimulativni, uradniški itd., nezdravljiv z bodočo ustvarjalno vlogo učitelja v procesu izobraževanja in vzgoje. S tega vidika lahko danes brez težave opazimo velika protislovja med uradniškim nagrajevanjem in našimi težnjami, da učiteljevo dejavnost osvobodimo vsakega birokratskega varuštva in da jo naslikamo izključno na dosežke sodobne pedagoške teorije in prakse ter znanosti sploh in jo približamo ciljem socialistične družbe na tem področju. Izgrajevanje takega učitelja predpostavlja tudi ustrezne socialistične družbene odnose, v katerih mora živeti in delati, tako v šoli kot v ostalem okolju. To pa pomeni, da ima razen nalog, ki so mu postavljene pri opravljanju smotrov izobraževanja in vzgoje, vsak učitelj tudi ustrezne pravice in dolžnosti pri neposrednem vodstvu svoje ustanove, pri pridobivanju in delitvi njenega dohodka ter pri materialnem stimuliranju svojega osebnega dela.

V naših zakonih je šola definirana kot samostojna družbena institucija, zasnovana na načelih družbenega samoupravljanja; zaradi tega v njej ne more biti takih družbenih odnosov, ki nimajo poslednjega socialističnega obsežja. Z drugimi besedami, nagrajevanje delavcev v šolah ne more temeljiti na drugačnem načelu kot na socialističnem načelu udeležbe posameznika v družbeni delitvi: od vsakega po njegovih sposobnostih, vsakemu po njegovem delu. Zaradi tega pomeni uvažanje nagrajevanja po delu v šole danes enega bistvenih predpogojev za nadaljnjo graditev naše šole v samostojno družbeno institucijo, naših učiteljev pa v dejanske ustvarjalce pri izvrševanju izobraževalno-vzgojnih smotrov naše družbe ter pri nadaljnjem razvoju družbene vloge šole, kakor sploh pri izvajanju reforme našega izobraževalno-vzgojnega sistema.

Vprašanje: Kakšni so pogoji za izvajanje novega sistema in kakšna je orientacija šolskih kolektivov?

Odgovor: Šolski kolektivi so najprej občutili neustreznost uradniškega nagrajevanja, ki je značilno za centralizirano obračunavanje skupnosti z vsakim posameznim učiteljem za njegovo delo. Zato je razumljivo, da so že prve zakonske možnosti za spremembo takega načina nagrajevanja začele v šolah cel proces. Prve možnosti v zakonu o financiranju šolstva so v mnogih šolah zelo hitro prešle v neposredno konkretno akcijo, kako bi te možnosti realizirali. Med organizacijami prosvetnih delavcev so zlasti sindikati razvili takoj po sprejetju zakona vrsto organiziranih dejavnosti v tem smislu. Vprašanje notranje delitve in načina nagrajevanja v šolah je tako postalo eno najbolj aktualnih tem, s katerimi se po večini ukvarjale šole v letu 1961. Razumljivo je, da že v tem letu nismo mogli pričakovati kakšnih večjih rezultatov. Pomanjkanje izkušenj, verjetno tudi nezadostna pomoč šolam, sta bila vzrok, da je bilo lansko leto predvsem leto priprave za uresničevanje socialistične delitve po delu v šolah. V tem letu smo uspeli nastale probleme pobliže analizirati in premagati vrsto sicer dobro namernih težav, ki pa so bile neprimerne in so vodile samo v nove težave. Tako je na primer bilo v določenem času mnogo govora o tem, naj bi bil v šolah isti mehanizem in isti instrumenti vredno-

tenja kot v gospodarstvu, da mora nagrajevanje učiteljev sloneti na njegovem učinku, le-tega pa bi bilo treba meriti po ocenah in uspehih njegovih učencev, itd. Nekateri so predlagali, naj bi čimprej in brez kakih koncepcij sprejeli čisti sistem nagrajevanja po delu tudi v šolah, čeprav takega sistema v vseh njegovih komponentah še nismo pričeli. Vsa ta razprava je sicer imela pravilno izhodišče, vendar je bilo treba najti poti, po katerih bi najlaže prišli do cilja. Tako je bilo mnogo razprav tudi okrog vprašanja, ali naj ima v sistemu delitve osebnega dohodka določen vpliv tudi delovna doba v prosvetni stroki ali ne. Tisti, ki so poudarjali potrebo po upoštevanju dolžine delovne dobe, so bili kritizirani, češ da podpirajo stari sistem in da je delovna doba ena izmed osnovnih karakteristik uradniškega načina nagrajevanja itd. V tem pripravljenem letu so bila rešena tudi mnoga druga vprašanja. Ne moremo na primer reči, da so bili vsi učitelji takoj na začetku razprav o teh problemih zavestno za njihovo reševanje po novih načelih. Povsem je normalno, da je imelo v začetku precejšnje število učiteljev rezerviran odnos do sistema delitve po delu. Ko so videli pred seboj stoletja stara državna šola in njene učitelje kot državne uradnike, so ti tovariši smatrali, da se brez tega ne da iti naprej in so svoja stališča pojasnjevali z različnimi argumenti, tako na primer s tem, da bo samostojnost kolektiva pri delitvi sredstev za osebne dohodke utegnili izzvati nemire in druge neugodne

processe itd. Danes nasprotno lahko ugotavljamo, da se povsod tam, kjer so šolski kolektivi preizkušali svoje sile na tem vprašanju, opaža neko drugačno občutje, podobno tistemu, kot ga ima že nekaj let naš delavec v gospodarstvu, da je namreč od posameznika oziroma od celotnega kolektiva odvisen tako rezultat ustanove kot tudi njegov lasten materialni položaj. Vendar je kljub tem in drugim težavam nekaterim šolam uspelo že v letu 1961, da so sprejele pravilnike o delitvi osebnih dohodkov in jih uporabljale v praksi.

Tako pridobljene izkušnje so imele za posledico, da je bilo delo pri izvajanju novega načina nagrajevanja v letu 1962 precej bolj sistematično in organizirano. K temu je nedvomno pripomogla še neka okoliščina. V letošnjem letu so šole dobile v celoti več sredstev tudi za osebne dohodke in so na ta način prišle v položaj, ki omogoča hitrejšo prehajanje na novi način notranjih delitev. Čeprav so se že ob koncu leta 1960 precej povečali osebni dohodki v šolah, in to takrat, ko je bila šola z zakonom o financiranju šolstva dana možnost za samostojnejšo delitev, vključno tudi nagrajevanje, je vendar treba poudariti, da so se ta povečana sredstva posameznikov delila na podlagi zakona o javnih uslužbenih, ki tak praksi je pripomogla še to, da je bil za začetek izvajanja zakona o financiranju šolstva določen trimesečni rok, medtem ko delitev teh povečanih sredstev za osebne dohodke ni mogla trpeti odlašanja.

Novi družbeni odnosi v šolah že omogočajo radikalnejše spremembe

Na osnovi določenih predpisov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta so šole dobile letoš od družbenih skladov za šolstvo oziroma od svojih ustanovitelj posebnega sredstva za povečanje osebnih dohodkov. Pri tem lahko rečemo, da so bile šole v okviru naše splošne politike in teženj, da se višina osebnih dohodkov vskladi z določenimi gospodarskimi rezultati, kar je rodilo tudi potrebo za določenimi omejitvami in kontrolo, posebej privilegirane. Znano je, da je bil v vseh javnih službah porast osebnih dohodkov v letu 1962 omejen na največ 15 odstotkov. Šole in druge ustanove za izobraževanje in

Na osnovi določenih predpisov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta so šole dobile letoš od družbenih skladov za šolstvo oziroma od svojih ustanovitelj posebnega sredstva za povečanje osebnih dohodkov. Pri tem lahko rečemo, da so bile šole v okviru naše splošne politike in teženj, da se višina osebnih dohodkov vskladi z določenimi gospodarskimi rezultati, kar je rodilo tudi potrebo za določenimi omejitvami in kontrolo, posebej privilegirane. Znano je, da je bil v vseh javnih službah porast osebnih dohodkov v letu 1962 omejen na največ 15 odstotkov. Šole in druge ustanove za izobraževanje in

**Seja predsedstva
Centralnega odbora
Sindikata prosvetnih
in znanstvenih delavcev
Jugoslavije**

Predsedstvo Centralnega odbora Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije je na seji dne 7. septembra t. l. obširneje razpravljalo o problematiki republiških sindikalnih listov, razen tega pa še o nekaterih vprašanjih mednarodnega sodelovanja ter o sklepih odbora Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo v zvezi z uvažanjem sistema delitve dohodka in osebnih dohodkov v šolah in drugih vzgojnih izobraževalnih ustanovah; pri teh sklepih je sodeloval tudi naš Centralni odbor.

O ugotovitvah Centralnega odbora glede republiških sindikalnih listov imamo namen poročati podrobneje v eni prihodnjih številki našega lista. Prav tako bomo sklepe Odbora Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo priobčili v celoti v prihodnji številki, ker menimo, da bodo lahko v veliko pomoč šolskim kolektivom in sindikalnim organizacijam, kakor tudi vsem ostalim, ki se ukvarjajo s problematiko uvažanja sistema delitve dohodka v prosvetne ustanove.

Predsedstvo je sklenilo, da bo sklicalo 26. oktobra letos IV. plenarni Centralnega odbora Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije, kjer bi analizirali dosedanje delo in se pogovorili o nadaljnjih nalogah pri uvažanju sistema delitve.

Na osnovi določenih predpisov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta so šole dobile letoš od družbenih skladov za šolstvo oziroma od svojih ustanovitelj posebnega sredstva za povečanje osebnih dohodkov. Pri tem lahko rečemo, da so bile šole v okviru naše splošne politike in teženj, da se višina osebnih dohodkov vskladi z določenimi gospodarskimi rezultati, kar je rodilo tudi potrebo za določenimi omejitvami in kontrolo, posebej privilegirane. Znano je, da je bil v vseh javnih službah porast osebnih dohodkov v letu 1962 omejen na največ 15 odstotkov. Šole in druge ustanove za izobraževanje in

Na osnovi določenih predpisov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta so šole dobile letoš od družbenih skladov za šolstvo oziroma od svojih ustanovitelj posebnega sredstva za povečanje osebnih dohodkov. Pri tem lahko rečemo, da so bile šole v okviru naše splošne politike in teženj, da se višina osebnih dohodkov vskladi z določenimi gospodarskimi rezultati, kar je rodilo tudi potrebo za določenimi omejitvami in kontrolo, posebej privilegirane. Znano je, da je bil v vseh javnih službah porast osebnih dohodkov v letu 1962 omejen na največ 15 odstotkov. Šole in druge ustanove za izobraževanje in

Na osnovi določenih predpisov Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta so šole dobile letoš od družbenih skladov za šolstvo oziroma od svojih ustanovitelj posebnega sredstva za povečanje osebnih dohodkov. Pri tem lahko rečemo, da so bile šole v okviru naše splošne politike in teženj, da se višina osebnih dohodkov vskladi z določenimi gospodarskimi rezultati, kar je rodilo tudi potrebo za določenimi omejitvami in kontrolo, posebej privilegirane. Znano je, da je bil v vseh javnih službah porast osebnih dohodkov v letu 1962 omejen na največ 15 odstotkov. Šole in druge ustanove za izobraževanje in

Vprašanje: Ali lahko že govorimo o določenih praksi na tem področju in o določenih izkušnjah (o nedoslednostih, ekscelih ipd.)?

Odgovor: Čeprav imamo za sabo razmeroma kratko obdobje praktičnega izvajanja novega načina nagrajevanja v šolah, mislim, da lahko z gotovostjo rečemo, da nam to obdobje omogoča analizo dosedanje prakse, kakor tudi ugotavljanje določenih izkušenj. Nov položaj, ki daje šolam večje možnosti pri uvažanju sodobnejše delitve, je prinesel še več živahnosti v pripravljenost delo za sprejemanje pravilnikov. Ti napore so bili doslej precej bolj organizirani. V vseh republikah so bili seminarji, ki so potekali navzdol vse do komun, pri svetih za prosveto so bile ustanovljene posebne komisije, ki spremljajo te pojave in skušajo pomagati šolam. Organizirano so bila medrepubliška posvetovanja, ki so pomagala vskladiti določena skupna vprašanja, dalje posvetovanje predstavnikov štridesetih šol, ki so že delale po pravilnikih šol. Zvezni organi so organizirali proučevanje uvažanja novega sistema delitve osebnih dohodkov v šolah v štirih republikah. V vseh republikah so tudi komisije, ki vsklajujejo delo in pomagajo komunam in šolam pri delu s pravilniki. Naposled je bilo tudi v tisku precej na široko govora o tem vprašanju.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PRAZNOVANJE 20. OBLETNICE PIONIRSKKE ORGANIZACIJE

Ze od meseca marca potekajo v naši republiki velike priprave za praznovanje 20. obletnice pionirske organizacije. Plenum Zveze prijateljev mladine Slovenije, ki je bil dne 20. marca t. l., je med drugim tudi sklenil, da naj bodo praznovanja do konca leta v vseh pionirskih odredih oz. občinah, organizira pa naj se tudi centralna proslava, na kateri bo odkrit spomenik 20. obletnice pionirske organizacije. Ker je bila Ljubljana središče upora in organizirane vstaje pri nas in ker so tu delovale močne skupine pionirjev v času NOB, je prav, da stoji spomenik 20. obletnice pionirske organizacije v Ljubljani in to v Bloudkovem športnem parku, pred Muzejem NOB, kjer se vsakodnevno zbirajo pionirji in mladina.

Delo kipa je bilo poverjeno akad. kiparju prof. Zdenku Kalinu. Miniaturni kip je bil izdelan že v maju in so ga slovenski pionirji izročili maršalu Titu za njegovo 70-letnico kot darilo slovenskih pionirjev. Na plenumu je bilo tudi sklenjeno, da naj se udeležijo prireditve v Ljubljani tudi pionirji iz vse Slovenije — iz vsakega pionirskega odreda ena pionirka ali pionir — torej 1200 pionirjev, in iz vsake republike 10 pionirjev. Zato, da bi vsi pionirji tudi vedeli čim več o 20. obletnici pionirske organizacije in o spomeniku, ki bo postavljen v Ljubljani, so bile koncem šolskega leta (v mesecu juniju) v pionirskih odredih pionirske konference, na katerih so govorili pionirji o 20. obletnici pionirske organizacije, o njeni slavi zgodovini, sprejeli programe praznovanja 20. obletnice, volili so enega delegata — najboljšega pionirja oz. pionirko za centralno proslavo v Ljubljani. Obenem pa je vsak pionir prispeval za spomenik v Ljubljani 1 dinar — pionirski dinar. Pri tem nam ni šlo toliko za pridobitev finančnih sredstev, temveč bolj simbolično — z namenom, da bo zajela ta akcija prav vse pionirje v naši republiki in da bo vsak pionir vedel za 20. obletnico pionirske organizacije. Mimogrede povedano — akcija je izredno uspela, saj smo do sedaj prejeli od pionirjev (205.000 v LRS), 248.000 din. Tako smo uspeli že ob koncu šolskega leta razgibati vse pionirje in jih s tem povedli v praznovanje 20. obletnice pionirske organizacije.

Tudi v počitnicah praznovanja 20. obletnice niso popolnoma zamrli. Na številnih letovanjih otrok so imeli letos različne prireditve, pohode in taborne ognje v znamenju 20. obletnice pionirske organizacije.

VSEBINSKA OKREPITEV PIONIRSKIH ODREDOV, PIONIRSKIH STAREŠINSKIH SVETOV, PIONIRSKIH KOMISIJ

Pri praznovanju 20. obletnice pionirske organizacije pa ne gre le za zunanje manifestacije, temveč za več; za utrditev pionir-

ske organizacije, za še večjo koordinacijo vseh družbenih sil za delo z otroki, za utrjevanje pionirskih starešinskih svetov in za njihovo vsebinsko poglobljeno delo, za še večje razvijanje pionirske samouprave, otroške iniciative in ustvarjalnosti. Zato je pričela republiška ZPM preko okrajnih in občinskih zvez prijateljev mladine tudi tele pomembne naloge:

— ob vseh pionirskih odredih, kjer še ni pionirskih starešinskih svetov, oz. v odredih, kjer so pionirski starešinski sveti nedelavni, vpsati do konca tega leta nove pionirske svete oz. jih dopolniti in jih usposobiti za njihovo odgovorno nalogo. Pomagati jim pri njihovem delu in organizirati za njihovo usposabljanje seminarje, posvetovanja itd.;

— pri občinskih ZPM utrditi, usposobiti oz. vzpostaviti občinske pionirske komisije in jim nuditi pri delu večjo pomoč. Enako tudi utrditi vse okrajne pionirske komisije. Tako usposobljeni in utrjeni okrajni bodo svoje naloge dobro vršili in pomagali k utrditvi pionirske organizacije.

29. september — pionirski dan

20. obletnico pionirske organizacije bomo praznovali sicer do konca letošnjega leta, toda vrhunec praznovanj bo 29. september. Po priporočilih Zveze prijateljev mladine Slovenije je Svet za šolstvo LR Slovenije že sklenil, da naj bo 29. september — pionirski dan, šole prost dan, namenjen praznovanju 20. obletnice pionirske organizacije. Praznovanje 20. obletnice pionirske organizacije bo torej ta dan v vseh pionirskih odredih oz. občinah. Zato že pripravljajo pionirski odredi s pomočjo pionirskih starešinskih svetov, šolskih vodstev in društev prijateljev mladine ter občinskih zvez prijateljev mladine različna praznovanja. 29. septembra, na pionirski dan, bodo sodelovali sami otroci in tudi odrasli — pri tem so zagotovili udeležbo razni kulturni delavci, gledališča itd. pionirji bodo priredili »partizanske« pohode, srečanja pionirjev iz raznih pionirskih odredov, prireditve ob tabornih ognjih itd. V okraju Novo mesto so sklenili, da bodo 20. septembra ob 20. uri, v času proslave v Ljubljani, pripravili vsi pionirski odredi — eden ali po dva ali trije skupaj — kresove, ki bodo po vsej Dolenjski zagoreli ob isti uri.

Člani Zveze borcev bodo posredovali pionirjem dogodke iz

NOB na proslavah, ob tabornih ognjih itd. K prireditvam bodo povabljeni tudi starši in drugi prebivalci. Pionirji bodo na ta dan okrasili šole, svoje domove in kraje, da bo tudi zunanji izgled čimbolj prazničen. Uredili bodo razne izložbe in razstave z izdelki, ki so jih ustvarili pionirji v svojih interesnih krožkih.

Ta dan — 29. september naj bi bil v vsakem šolskem letu posvečen pionirski organizaciji.

CENTRALNA PROSLAVA V LJUBLJANI

29. septembra ob 16. uri v Ljubljani pričeta centralna proslava 20. obletnice pionirske organizacije. Do 14. ure bodo prispeli v Ljubljano že vsi delegati — pionirji s spremljevalci iz vseh krajev Slovenije in delegacije vseh republik. Vsi delegati bodo gostje ljubljanskih pionirjev. Akcija za pridobitev prenočišč je bila med ljubljanskimi pionirji zelo uspešna in so se pionirji v spoznanju s starši z veseljem odzvali, da sprejmejo pionirje — delegate v goste. Tako bodo prevele skrb za vse delegate — pionirje starši ljubljanskih pionirjev.

PRIREDITVE, KI JIH ORGANIZIRAMO V LJUBLJANI ZA 20. OBLETNICO PIONIRSKKE ORGANIZACIJE, BOBO OBENEM SVEČAN ZAČETEK LETOSNJEGA TEDNA OTROKA

Ob 11. uri dopoldne, 29. septembra, bo otvoritev pionirske foto razstave 1962, ki jo prireja glavni odbor Ljudske tehnike in Zveza prijateljev mladine Slovenije. Razstava bo v Ljubljani, v dvorani nebotičnika, Kidričeva ulica 5. Ob 17. uri bo otvoritev mednarodne razstave »Mir otrokom sveta«, ki jo pripravlja Glavni odbor Rdečega križa Slovenije pred vhom v športni park ing. Bloudka na Celovski cesti.

Vsi ljubljanski odredi bodo imeli 29. septembra ob 16. uri dalje razne prireditve na prostem ali v dvoranah. V sedmih največjih dvoranah v Ljubljani so že predvidene skupne prireditve 20. obletnice pionirske organizacije. Pionirski odredi občine Bežigrad bodo imeli prireditve v največji dvorani Ljubljane — na Gospodarskem razstavišču (2500 pionirjev), na kateri bo nastopil partizanski frontni teater. To prireditve bo smemala tudi televizija in prenašal radio Ljubljana. Prireditve pionirjev bodo v vseh večjih kinodvoranah, kajti kinopodjetja so z razumevanjem odstopila dvorane za soboto popoldan za prireditve pionirjev. Delegati — pionirji bodo prisost-

vovali prireditvam tam, kjer bodo vključeni njihovi gostitelji — ljubljanski pionirji.

Ob 18. uri so predvidene iz petih ljubljanskih občin baklade pionirjev (ljubljanskih in delegatov) na Trgu revolucije, kjer bo ob 19. uri pozdravil v imenu pionirjev Ljubljane vse goste — delegate ljubljanski pionir. Prečitano in poslano bo tudi pozdravno pismo maršalu Titu, potem pa bodo pionirji prisostvovali bogatemu ognjemetu z ljubljanskega gradu.

30. SEPTEMBER

V nedeljo 30. septembra ob 10. uri bo pred Muzejem NOB odkritje spomenika pionirjem ob 20. obletnici pionirske organizacije.

Na tej slavnosti bo pevski zbor preko 1000 pionirjev prvič javno zapel novo pionirsko pesem: PIONIRSKA PESEM 20. OBLETNICE. Pionirska skupina iz vseh republik (60 pionirjev) pa bo skupaj v svojih narodnih nošah zaplesala Titovo kolo.

Po odkritju spomenika (okoli 9.30) bo v Muzeju NOB (pred katerim bo stal spomenik pionirjem) otvoritev razstave »Pionirji v narodnoosvobodilni borbi«.

Po otvoritvi razstave bo v celotnem Bloudkovem parku kulturni in športni program, pri katerem bo sodelovalo preko 10.000 pionirjev, vključno tudi vsi delegati.

Popoldne 30. septembra bo odhod pionirjev — delegatov s spremljevalci iz Ljubljane na njihove domove.

Delegacije pionirjev iz drugih republik pa bodo ostale v Ljubljani in si popoldne ogledale zgodovinske znamenitosti glavnega mesta Slovenije (spomeniki, muzeji, kraj padlih talcev itd.). Drugi dan, v ponedeljek 1. oktobra se bodo delegacije odpeljale v Postojno, kjer si bodo pionirji ogledali Postojnsko jamo in film »Velika akcija«, ki prikazuje partizansko akcijo v Postojnski jami v letu 1944. V Postojni bo tudi srečanje s pionirji iz Postojne.

Vse priprave za praznovanje so v največjem razmahu, tako da bomo izvedli 20. obletnico pionirske organizacije kar najveličastnejše. Tako bodo odnesli pionirji in odrasli kar največ vtisov in spominov na to pomembno obletnico pionirske organizacije.

A. C.

TV program za 29. in 30. september

29. SEPTEMBRA OD 16.30 DO 17.30 URE bo prenos prireditve pionirskih odredov občine Ljubljana Bežigrad ob 20. obletnici pionirske organizacije iz dvorane na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, kjer bo nastopil partizanski frontni teater.

30. SEPTEMBRA OB 9.45 URI DO 10. URE filmska reportaža o pionirskem prazniku.

30. SEPTEMBRA OB 10. URI — prenos odkritja spomenika pionirjem ob 20. obletnici pionirske organizacije v Ljubljani pred Muzejem NOB.

Kjer koli imate televizijske sprejemnike — v šolah, varstvenih ustanovah, doma, v klubih ali v dvoranah SZDL, organizirajte skupen ogled pionirjev vseh navedenih televizijskih oddaj.

Jože Hainz

Nagrobni govor predsednika Sveta za šolstvo LRS tov. Ludvika Gabrovška

So trenutki v našem življenju, ko se dvignemo iznad dnevnih dogodkov, ko se s poglobljeno mislijo ozremo nazaj in naprej in začnemo razmišljati o globljem smislu življenja in o vlogi človeka kot družbenega bitja.

Med take dogodke spada še posebej slovo od znanca, prijateljev in sodelavcev, ki jih je smrt naravnost iztrgala iz naše srede z nedokončano življenjsko potjo, ko skoro ne moremo verjeti, ali je resnica ali ne, da smo za vedno izgubili draga in da bo že danes ali jutri zakrila zemlja njegovo telo.

Mislím, da nas vse ob nenadni izgubi tov. Jožeta HAINZA, direktorja Višje pedagoške šole v Ljubljani, navdajajo take in po-

uspeval, da ji je družba omogočila nenehno rast.

Poleg skrbi za organizacijsko ter splošno pedagoško in vzgojno delo na šoli pa je tov. Hainz v svoji požrtvovalnosti našel časa dovolj, da je deloval tudi kot učitelj in pisec učbenikov in člankov na svojem ožjem strokovnem področju, na področju zgodovinske vede. Tu je posvetil posebno pozornost zgodovini narodnoosvobodilnega boja, katerega udeleženec je bil sam. Vzgojil je celo vrsto strokovnih učiteljev za pouk zgodovine in naših sodobnih šol, ki jim je znal vcepiti ljubezen do tega pomembnega družbenovzgojnega predmeta. Zavedal se je, kako velike važnosti v današnjem pouku je prikazati mladini najtežje, a tudi najsvetlejšo dobo naše zgodovine in ji vcepiti zavest pripadnikov socialistične države, ki si je s tolikimi žrtvami pridobila svobodo in napredno družbeno ureditev.

Prav zaradi globokih pogledov na vlogo pouka zgodovine je bil tov. Hainz stalen sodelavec in svetovalec v raznih družbenih organih in strokovnih organizacijah, med drugim tudi Zavoda za napredek šolstva LRS za sestavljanje učnih načrtov. Z njegovo smrtjo se je odprla neizpopolnjava vrzel.

To, kar nas vse znanca, prijatelje, sodelavce posebej prizadeva, ko se za vselej poslavljamo od Tebe, dragi Jože, pa je trpka zavest, da smo s teboj izgubili človeka redkih moralnih in etičnih kvalitét.

Tvoja dosledna privrženost ideji socializma, zaradi katere si v času okupacije toliko pretrpel in bil pripravljen zanj žrtvovati tudi svoje življenje, tvoja delovna požrtvovalnost, tvoj tovariški in topel način pristopa do sodelavcev in do študentov, tvoja nestrannja umirjenost in tvoja skromnost, tvoja sposobnost, da si znal s premissišno in tehtno besedo vselej najti razumevanje v svoji delovni sredini, nam bo vsem v trajnem spominu. S svojim življenjem in delovanjem si pokazal, kakšen naj bo lik komuniste.

In če sem uvodoma omenil, da nas slovo od takih ljudi, kot si bil Ti, navdaja z razmišljanjem o globljem pomenu življenja človeka kot družbenega bitja, potem se ob tvoji smrti utrjuje v nas prepričanje, da je najgloblji smisel življenja žrtvovanje samega sebe za napredek družbe in za boljše življenje mladih pokolenj.

Če se danes v imenu sveta za šolstvo LRS postavljam od tebe, dragi Jože, ki si si v razmeroma kratkem življenju pridobil toliko zaslug za boljše organizacijo vzgoje in izobrazbe na naših šolah, za vsebinsko obogatitev dela z mladino, za vzgojo zavednih učnih kadrov ter za napredek zgodovinske vede, potem se ob enem zavezujemo, da bomo sledili tvojemu svetlemu vzoru borca za utrditev in nadaljnji razvoj naše socialistične družbe.



dobne misli. Saj smo ga še ob koncu šolskega leta videli res da načetega od zavrtae bolezní, toda polnega načrtov in volje do dela.

Smrt tov. Hainza nas globoko prizadeva, ker smo z njim izgubili človeka, ki si je s svojim vztrajnim in sistematskim delom pridobil kot organizator in kot učitelj neprecenljive zasluge za napredek našega šolstva, hkrati pa tudi velike zasluge za napredek zgodovinske vede.

Zgodovina našega šolstva bo neločljivo povezana z imenom tov. Hainza, saj je z malim presledkom vodil in usmerjal Višjo pedagoško šolo od ustanovitve do danes.

Če se je ta učni zavod razvil v toku 15 let od res skromnih začetkov, tako rekoč z dvema pisalnima mizama, tremi najetimi učilnicami in štirim, petimi učitelji in polno razvit in na številne oddelke razvejan visokošolski zavod, ki pošilja na naše osnovne šole letno okoli 100 solidno strokovno izobraženih, dobro pedagoško ter metodsko pripravljenih, ideološko razgledanih in, kar je tudi zelo važno, učiteljskemu poklicu privrženih predmetnih učiteljev, potem je to v veliki meri zasluga pokojnega direktorja tov. Hainza, ki je znal s trezno, preudarno besedo zagovarjati pri družbenih in upravnih organih potrebe za razvoj šole in tako

POSVET O PEDAGOŠKEM REVIALNEM TISKU

Vedno večje vzgojnoizobraževalne potrebe naše družbe postavljajo zahteve tudi po vedno bolj kvalificiranem, strokovno poglobljenem in intenzivnem delu našega prosvetnega delavca. Njegovu že tako zahtevno in naporno delo otežkoča poleg objektivnih težav še nezadovoljiva usposobljenost. Največ strokovne pomoči dobi vzgojitelj lahko preko kvalitetnega revialnega pedagoškega tiska, ki mora biti nepogrešljiv ne le za pospeševanje in razvijanje vzgojne prakse, temveč tudi za oživljanje in poglobljanje pedagoške misli, za medsebojno oplajanje prakse in teorije.

Vrsta kritičnih ugotovitev glede na vsebino našega pedagoškega revialnega tiska skoraj v celoti pa ni nobeno novo odkritje: pomanjkanje analiz, ki bi studiozno in metodološko ustrezno obravnavale najbolj aktualna vzgojnoizobraževalna vprašanja; premalo polemiziranja in izmenjave mnenj — kar bi morala uredništva sistematično gojiti z razgovori o posameznih pedagoških vprašanjih; revije naj bi načrtno in kritično spremljale nove pedagoške izsledke, domačo in tujo pedagoško literaturo — ne le informativno in faktografsko, kot to zdaj delajo, kolikor delajo; narediti bi bilo treba korak naprej in zavzeti vsaj do najvažnejših pedagoških doganjanj svoje kritično stališče. Ob procesu uresničevanja šolske reforme je naš pedagoški tisk največkrat le deklarativno prikazoval njen pomen, kar je bilo sicer v začetku koristno, kasneje pa bi se moral usmeriti bolj na iskanje ustreznih načinov in potov za njeno izvajanje.

Vse te — in morda še druge — pripombe se tičejo obeh naših mesečnikov: Sodobne pedagogike in revije Otroci in družina, prav tako pa tudi štirinajstrednik Prosvetni delavec. O teh treh je bilo namreč govora na junjskem posvetovanju o našem pedagoškem tisku pri ideološki komisiji CK ZKS. Omenjene in sledeče ugotovitve so s tega razgovora.

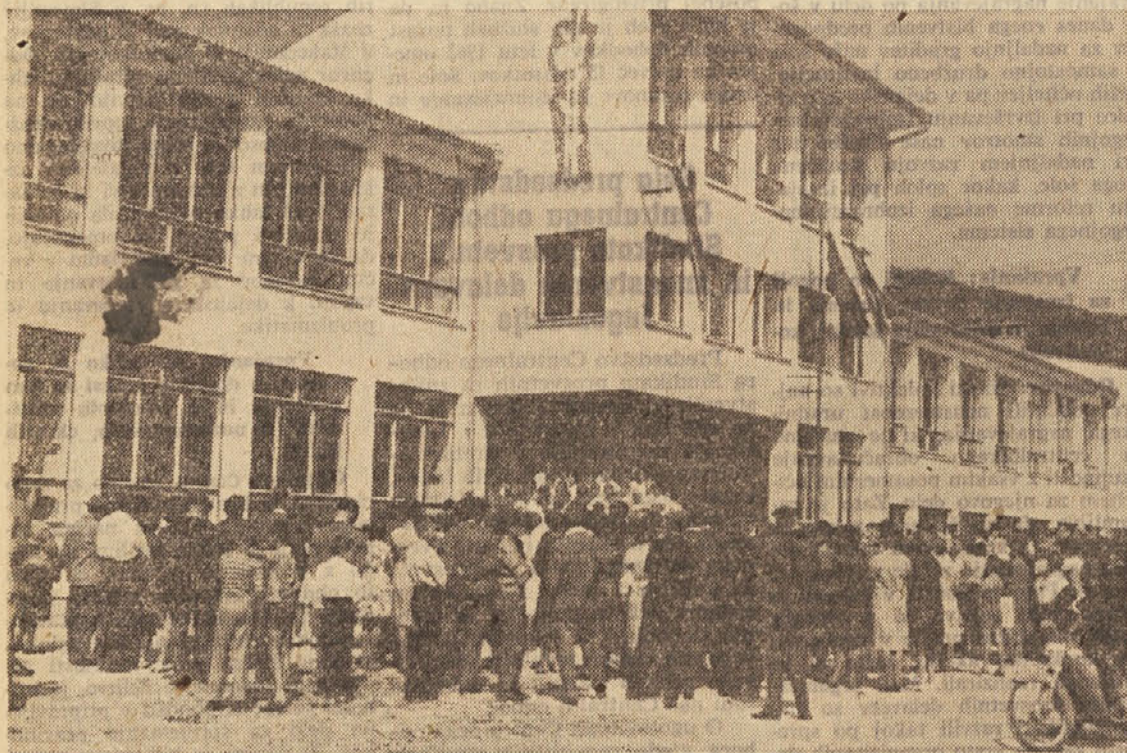
Gotovo je, da je nerazvitost našega revialnega pedagoškega tiska posledica tudi zaostajanja znanstveno raziskovalnega dela na tem področju ter pomanjkanja sposobnih ljudi, ki bi se s temi problemi spoprijeli. Mnogo zbranega gradiva ostaja neobdelanega in neobjavljenega. Vrsto vzgojnoizobraževalnih področij ne spremlja in ne analizira nobena pedagoška revija: tako ostaja ob strani zlasti strokovno šolstvo pa izobraževanje odraslih, predšolska vzgoja, posebno šolstvo, vzgoja socialno in moralno ogroženih otrok itd. Verjetno se bodo sčasoma tudi pri nas pojavile težnje po specialnih pedagoških revijah, kot jih že imajo v nekaterih drugih republikah. Vendar je zdaj potrebno misliti na to, kako bi

vsa ta področja publicistično zajeli v skladu s finančnimi, strokovnimi in kadrovskimi možnostmi.

Pri obstoječem revialnem pedagoškem tisku na Slovenskem namreč nastopa stalno močan zaviralni moment — pomanjkanje finančnih sredstev. S težavami finančne narave se morajo naše revije in listi bojevati vsako leto znova, da vsaj hranijo svojo dosedanja fiziognomijo. Pri takem stanju je seveda nemogoče misliti na kako temeljitejšo, kvalitetnejšo spremembo.

Se neka misel, ki se je izkristalizirala na omenjenem posvetu zasluži našo pozornost. Naš tisk namreč dokazuje, da se prosvetni delavci še vedno niso uspeli izkopati iz zaverovanosti v svojo ozko strokovno problematiko in začeli gledati na svoj poklic kot na del družbene dejavnosti v širšem smislu.

Vendar pa je treba povedati — da ne bo pričujoča kratka informacija izpadla preveč enostransko — da naš pedagoški revialni tisk tudi tak, kakršen je, opravi svojo nalogo. Potrebno bo le — spriči rastočih potreb po strokovni usposobljenosti prosvetnih delavcev — tudi na tem področju družbene dejavnosti postaviti strožje kriterije in seveda omogočiti redakcijam, da bodo lahko sledile višje postavljenim zahtevam.



Nova osnovna šola v Kanalu

Novi šolski prostori na Goriškem

Prejšnjo nedeljo so odprli na Goriškem dve novi šoli, ki predstavljata pomemben uspeh v prizadevanjih za rešitev vprašanja šolskih prostorov v okraju. Kljub obem novim objektom pa je problem prostorov še marsikje izredno pereč. Ne le, da jih je premalo, marveč niti ne odgovarjajo zahtevam sodobnega pouka. Novi šoli so odprli v Kanalu in Ajdovščini. Obe sta grajeni po sodobnih načelih in imata razen učilnic tudi druge pritrkline za sodoben pouk.

Šola v Kanalu ima skupaj 10 učilnic ter ostale pripadajoče prostore za pouk kemije in fizike. V kratkem bodo v njej uredili še šolsko kuhinjo in

pa risalnico. Skupaj jo bo obiskovalo okoli 400 učencev. Pouk bo v glavnem v eni izmeni.

Gradnja šole so omogočile predvsem gospodarske organizacije. Precej sredstev sta prispevali podjetji anhovska cementarna ter Šolske elektrarne. Ostalo pa občinski ljudski odbor v Novi Gorici. Skupaj so vložili v gradnjo 115 milijonov dinarjev. Približno 35 milijonov pa bodo še potrebovali za zgraditev telodavnice ob šoli.

Novo šolo v Ajdovščini so zgradili tik ob šoli, ki so jo izročili namenu pred nekaj leti, a je postala že

pretesna. V njej bodo obiskovali pouk učenci višjih razredov osemletke. Tudi ajdovska šola razpolaga z vsemi pritrkljinami za nazoren pouk.

V goriškem okraju je trenutno v gradnji še več šolskih objektov, ki jih bodo dokončali do začetka novega šolskega leta. Osnovni šoli gradijo v Črniči in pa v Anhovem. V Novi Gorici pa sta v gradnji šola za učence v elektrogospodarstvu, ki je bila do sedaj v Črniči, ter šola za kvalifikacijo kadra v polihistveni industriji.

V bližnji prihodnosti bodo začeli graditi novi šoli še v Sempturju in Tolminu.

L. K.

Odgovori Krste Crvenkovskega o aktualnih problemih

(Nadaljevanje s 1. strani)

šanje, čeprav se še vedno ne prenašajo izkušnje v zadostni meri. Vse to je pripomoglo, skupaj z rastjo pripravljenosti v samih šolah, da ima novi sistem delitve dalekosežne posledice na nadaljnji razvoj našega izobraževalno vzgojnega sistema, k temu, da je precejšnje število šol že začelo z delitvijo po novem načinu, mnogo šol pa je zaključilo priprave in so njihovi pravilniki zdaj v proučevanju pri ustreznih organih politično teritorialnih enot. V nekaterih komunah so bila povečana sredstva dodeljena s povečanjem položajnih plač. Nekatere izmed teh komun so sklenile, naj bodo nove položajne plače določene tako, da bodo zagotavljale večjo stimulacijo tistim učiteljem, ki delajo več in dosegajo večje uspehe. Verjetno največje število šol pa je še vedno v fazi priprave, njihovim učiteljem se izplačujejo akontacije, novi proces pa predvidevajo za začetek novega šolskega leta. K temu šolam bi kot posebno vprašanje pristali tiste majhne šole, v katerih

imamo kolektiv sestavljen iz dveh ali treh učiteljev ali najpogosteje iz učiteljskega zakonskega para in enega pomožnega uslužbenca. Razumljivo je, da je za take šole sprejemanje pravilnika in celotnega mehanizma delitve potreben drugačen način, neke posebne oblike, ki bodo pač ustrezale (dogovorjene nagrade ali podobno).

Posebno pozornost zasluži visoko šolstvo. Kar se tiče visokih šol, posebno tistih, ki pripravljajo kadre za gospodarstvo, lahko ugotovimo, da so skoraj v vseh že opravljena pripravljala dela in da nekatere že uporabljajo novi način delitve osebnih dohodkov. Vendar je na raznih fakultetah in univerzah stanje do kar različno. Največ so v tej smeri napredovali na ljubljanski univerzi. Tri njene fakultete (pravna, ekonomska in filozofska) so že sprejele pravilnike in na njihovi osnovi že delijo osebne dohodke. Lahko pričakujemo, da bodo isto kmalu napravile tudi ostale fakultete, ker so na vseh že sprejeli skupna stališča v zvezi s to problematiko.

osnovi dosedanje prakse in problemov, ki jih je le-ta odkrila, zdaj možno in potrebno, da se določijo skupna stališča, na osnovi katerih bi pravilno usmerili ta proces in pomagali šolam, da čimprej končajo s pripravami oziroma, da novi sistem delitve, kjer so ga že uvedli, nadalje razvijajo in izpopolnjujejo.

S to osnovno ugotovitvijo je odbor po vsestranski oceni sprejel ustrezne sklepe in jih poslal pristojnim republikim organom kot skupna stališča pri sprejemanju podrobnejših predpisov. Hkrati naj bi ti sklepi odbora postali dostopni vsem šolskim kolektivom, da bi jim tako lahko takoj služili kot osnova in pomoč pri njihovem delu.

Sklepi odbora navajajo v začetku določene ekonomske kategorije, ki so bistvene v novem načinu delitve nagrajevanja v šolah; z njimi hočemo ugotoviti enotne nazive za te kategorije in definirati njihov pomen. V ta namen govorijo sklepi o skupnem dohodku šole, o načinu njihove razporeditve (na stroške izobraževanja in vzgoje in na čisti dohodek šole) ter se točneje opredeljuje vsebina teh dveh kategorij, kar bo nedvomno pripomoglo, da bomo v prihodnje v vseh naših razpravah in analizah uporabljali enotno terminologijo in enotne ekonomske elemente. V zvezi s tem je odbor zavzel stališče tudi do vprašanja sredstev, ki jih šole ustvarjajo z delom učencev v šolskih delavnicah, na ekonomijah ipd. in določil položaj učencev v odnosu na delitev teh sredstev. Prav tako je zdaj rešeno vprašanje, ki se prej v vseh šolah ni enako reševalo, da sredstva, ki jih ustvarijo samoupravne dijaške organizacije (njihove zadržke ipd.) ne pridejo v skupni dohodek šole, temveč, da z njimi samostojno razpolagajo ustrezne dijaške organizacije.

Stalna naloga kolektivov: nadaljnje izgrajevanje realnejšega mehanizma delitve

Delo pri novem sistemu delitve osebnih dohodkov v šolah je v splošnem vplivalo na krepitve odgovornosti posameznikov za kvaliteto izpolnjevanje nalog v okviru letnega programa šole, stimuliralo je krepitve odgovornosti posameznika in celotnega kolektiva pri trošenju družbenih sredstev in jih usmerilo k ustrežnejši organizaciji in iskanju notranjih rezerv.

Čeprav so šole pri uporabi sistema dohodka in delitve po delu šole na začetku in se mora ta sistem še preizkusiti v praksi, je preteklo kratko obdobje že opozorilo na vrsto vprašanj, ki so v raznih šolah dobila različne rešitve. Celo v primerih, ko so sveti za prosveto bili bolj aktivni in so šolam pripravili vzorne pravilnike, ki so jih izdelale posebne komisije, praviloma ni nobene uniformiranosti. Razumljivo je, da je v tem prvem obdobju reševanja tega dolgoročnega problema še precej nedoslednosti, vulgarizacij in posameznih nenačelnih rešitev. Vendar se v šolah, ki že imajo praktične izkušnje z večmesečno uporabo svojih pravilnikov, že javljajo tendence za izgrajevanje realnejšega mehanizma delitve, ki naj izhaja iz dveh osnovnih činiteljev: iz nalog, ki so določene posamezniku, in uspehov, ki jih pri tem doseže, medtem ko se vsi ostali elementi vključujejo v ta dva osnovna činitelja, ki naj imata potreben vpliv na materialno stimulacijo posameznika.

Pri izdelavi pravilnikov so se v praksi pojavile zelo različne ocene posameznih dejavnosti v šolah in pri določanju njihovega vpliva na višino osebnih dohodkov. V tistih šolah, ki so izhajale od načela, da je treba ocenjevati vsako, tudi najmanjšo dejavnost, je bilo teh dejavnosti zelo veliko. Do kakšnih pretiravanj lahko pride, kažejo primeri, ko so posebej ocenjevali delo posameznih učiteljev v šolskem odboru, v učiteljskem in v razrednem svetu ter v različnih komisijah teh organov, kar ne ustreza načelom, na katerih temelji družbeno upravljanje in samoupravljanje na področju prosvete. Bili so tudi primeri, ko so ocenjevali delo v partijski in sindikalni organizaciji. Dosedanja praksa kaže, da so možne še nekatere deformacije pri uvajanju novega sistema delitve, tako na primer preobremenitev z dopolnilnim delom, ki lahko slabo vpliva na kvaliteto osnovne dejavnosti, odstranjevanje honorarnih učiteljev in sodelavcev, kar pomeni slabitev na ta način vzpostavljenih zvez s prakso in tako dalje. V nekaterih republikah se je ob tem postavljalo tudi vprašanje, ali je treba stimulirati profesorje, da bi učili in osnovni šoli.

Pri izdelavi pravilnikov je bilo precej negotovosti glede na delovno dobo posameznega sodelavca. Pri tem so prišli v glavno do ugotovitve, da se delovna doba ne ocenjuje mehanično kot število let službe — kot je to priznaval stari način nagrajevanja, ampak kot določena mera praktičnih izkušenj, ki prispevajo tako h kvalitetnejšemu delu posameznika kakor tudi celotne ustanove.

Izhajajoč od načela, da se osebni dohodek vsakega sodelavca šole končno formira na osnovi rezultatov dela in odvisno od uspehov celotne ustanove, se je pogosto postavljalo vprašanje, v kakšnih obdobjih je treba izdelati končni obračun. Mnoge šole so našle pravilno stališče, po katerem izdelujejo obračune ob koncu polletja in dokončno ob koncu šolskega leta, vendar je precej primerov, da to delajo trimesečno ali celo mesečno. Tudi glede metod ocenjevanja rezultatov dela je precej različnih stališč. Ponekod se ti kriteriji formirajo izključno na dosedanjih delovnih ocenah, večina šol pa rešuje ta problem v obliki posebnih komisij, ki jih izbere kolektiv šole.

Upoštevanje kompleksnosti in specifičnosti vzgojno izobraževalnega sistema

Največ pa se sklepi ukvarjajo z delitvijo osebnih dohodkov. Po mišljenju odbora, ki ga je v praksi potrdilo večje število šol, je treba pri uresničevanju načela delitve po delu v šolah gledati na posamezne elemente kolektiva predvsem dati poudarka na tisto delo, ki ga posamezni učitelj, oziroma sodelavec šole opravlja, in glede na uspeh, ki ga je dosegel. Pri ocenitvi dela posameznika je treba paziti zlasti na: raznovrstnost, težavnost, stopnjo odgovornosti, stopnjo strokovne izobrazbe, ki je potrebna za kvaliteto opravljanje določenega dela, in posebne pogoje dela ter druge okoliščine, ki lahko vplivajo pri ocenitvi dela posameznega sodelavca šole. Izhajajoč iz teh elementov, morajo šole v skladu s svojimi specifičnimi potrebami ugotoviti objektivno vrednost zadolžitve posameznih članov kolektiva, pri čemer lahko različna izobraževalna področja različno obravnavajo, upoštevajoč ustrezne materialne stimulacije za predmete deficitarnih strok itd. Po drugi strani

ganih šole ne gre posebej ocenjevati v sistemu delitve osebnih dohodkov, ker je to osnova za družbeno afirmacijo posameznega učitelja kot družbenega delavca v komuni in ker je to neobhodna komponenta vsakega delovnega človeka v našem sistemu samoupravljanja in družbenega upravljanja na področju prosvete. Za takšno delo imamo drugačne družbene stimulacije, ki se v praksi tudi že izvajajo. Rešeno je tudi vprašanje delovnega staža posameznega učitelja oziroma sodelavca šole. Ni dvoma, da izkušnje pri vzgojno izobraževalnem delu olajšujejo posameznemu sodelavcu šole uspešno opravljanje del, ki mu jih šola nalaga z delitvijo dela in ustrezno njegovim strokovnim sposobnostim. Vendar se v sedanjem trenutku lahko omenjeno stališče tretira tudi kot posebna komponenta pri oblikovanju osebnih dohodkov, to je, da daljša doba v stroki kot vsota delovnih izkušenj direktno vpliva na višino osebnega dohodka posameznika. Šole same mo-

jo v glavnem za nazaj, ne moremo osebnega dohodka — čeprav je to enotna ekonomska in družbena kategorija — vnaprej določiti v polnem znesku. Zaradi tega naj bi se vnaprej izplačeval samo del osebnega dohodka, ki naj bi dejansko predstavljal akontacijo v primerih s celotnim osebnim dohodkom posameznika. Postavlja se vprašanje, v kakšnih obdobjih bi bilo najbolje ocenjevati rezultate dela posameznika, z drugimi besedami, v kakšnih vremenskih razmakih bi bilo treba obračunavati skupno maso osebnih dohodkov. Z ozirom na specifičnost izobraževalno vzgojnega dela je odbor prišel do zaključka, da je upravičeno stališče tistih šol, ki so v svojih pravilnikih določile polletno obračunavanje. Samo v tem obdobju je mogoče objektivno in v celoti oceniti ustvarjalnost oziroma delovne rezultate posameznega učitelja. Vsaka šola mora v skladu s svojimi specifičnimi pogoji ugotoviti način izvajanja teh obračunov, to je oceno rezultatov dela posameznih članov svojega kolektiva. V tem smislu ne bi smelo biti torej nobenih uniformiranih meril. Edino pomembno pri tem je, da se šole izogibajo kompliciranih sistemov evidentiranja, aktivnosti posameznih članov, ocenjevanja aktivnosti posameznikov in da se pri tem izogibajo kopiranja gospodarstva, to je, da upoštevajo kompleksnost izobraževalno vzgojnega sistema. O tem mora biti več govora v pravilnikih posameznih šol, čeprav je dosedanja praksa opravila obstoj posameznih komisij, ki so ob vrednotenju rezultatov dela po končani analizi vsakega posameznega člana predložile svoj predlog celotnemu šolskemu kolektivu, ki naj potem dokončno sklepa.

Nov način financiranja šol in uvajanje delitve osebnih dohodkov po delu brez dvoma predstavlja pomemben stimulans za vsako šolo v smeri razvijanja njenih dejavnosti, uvajanja družbeno upravičenih dopolnilnih dejavnosti in s tem graditve kompletne družbene vloge vsake posamezne šole v njeni sredini. Tako orientacija omogoča šoli nov odnos do skupnosti, hkrati pa ji omogoča tudi večji skupni dohodek oziroma možnost za večje osebne dohodke posameznikov. V celoti gledano je bila praksa šol doslej v tej smeri pozitivna, vendar je odbor sklenil, da opozori na različne deformacije, ki se pri tem pojavljajo. Da bi se pred njimi zavarovali, se morajo šole po svojih možnostih orientirati na razvijanje takih dopolnilnih dejavnosti, ki ne bodo vplivale na zmanjšanje kvalitete njenih osnovnih dejavnosti. Te stvari morajo šolski organi vključiti v šolskim odborom resno preučiti in šele nato napraviti potrebne odločitve.

Na seji odbora se je pojavilo vprašanje, ali tak mehanizem ustreza tudi majhnim šolam, katerih število je, kot je znano, precejšnje in v katerih dejansko ni kolektiva v pravem pomenu besede. To so nerazvite vsake šole, v katerih dela eden ali dva učitelja ali morda eden ali dva zakonska para. Če so take šole priključene določeni razvitejši matični šoli, potem se bo novi sistem

Nadaljnja demokratizacija družbenih odnosov v šoli

Odbor ZIS za prosveto in kulturo se je zlasti zadržal pri vprašanju kompetenc posameznih organov v zvezi z uvajanjem delitve osebnih dohodkov po delu. Uredbe zakona o financiranju šolstva, ki določajo, da osebne dohodke posameznih učiteljev ureja šolski odbor, so se že v preteklih dveh letih pokazale kot nezadostne. To ni nedostatek samo tega zakona, marveč je to usoda vseh predpisov, ki jih sprejema neka skupnost, v kateri vlada dinamičen in hiter razvoj, zaradi česar gre praksa v določenem smislu pred zakonskimi normami. Zaradi tega je odbor ocenil kot pozitivno stališče tistih ljudskih odborov, ki so v zvezi s to problematiko omogočili šolam čim večjo samostojnost, to je, dali njihovim delovnim kolektivom kar največjo vlogo. Potrebno je tudi, vsaj do spremembe ustreznih predpisov, da se pravilniki o delitvi skupnega dohodka šole vselej sprejemajo soglasno s šolskim odborom, kakor tudi, razumljivo, v soglasnosti s kolektivom šole. Ko pa je enkrat opravljena skupna delitev in so določena sredstva za osebne dohodke, je treba nadaljnjo delitev teh sredstev — na osnovi že sprejetega pravilnika — prepustiti kolektivu šole. V tem je nadaljnja demokratizacija družbenih odnosov v šoli. V vsej naši zakonodaji, ki se tiče neposrednega upravljanja šole, npr. še vedno operiramo z določenimi organi, katerim so odredene ustrezne pooblastili, pooblastila in obveze (šolski odbor, učiteljski svet in ravatelj). Vendar pa je v praksi, ko gre za delitev skupnih dohodkov in še zlasti pri delitvi osebnih dohodkov, vedno bolj potrebno, da se pojavlja šolski kolektiv, ki naj postopoma prevzame tisto vlogo, katero bo v teh vprašanjih v bližnji prihodnosti vsekakor imel.

To bi bila bistvena vprašanja, s katerimi se je ukvarjal odbor ZIS za prosveto in kulturo. Razumljivo, da je bila še vrsta drugih vprašanj na vrsti, ki pa jih tukaj ni mogoče obravnavati.

Vprašanje: Nov način nagrajevanja je nedvomno v tesni zvezi z nadaljnjo krepitvijo samostojnosti šol kot družbenih ustanov in ustvarjanja novih odnosov v njih. Ali lahko v tej smeri že govorimo o kakih novih dosežkih?

Odgovor: Nadaljnje uveljavljanje in razvijanje samostojnosti šol in drugih ustanov za izobraževanje in vzgojo je eden osnovnih postavk naše politike na tem področju. Če splošni zakon o šolstvu je v veliki meri zagotovil pravno samostojnost šol, ko jih je tretiral kot samostojne družbene ustanove. Zakon o financiranju šolstva je dalje odprl pot, da se šole lahko tudi ekonomsko osamosvojijo. Ti dve bistveni komponenti zahtevata, da se tudi na drugih področjih fiziognomija samostojnosti šol izgrajuje in izpopolnjuje. K temu bo nedvomno dal svoj prispevek tudi novi način notranje delitve in nagrajevanja v šolah. V tem smislu so naša stališča jasna in so zelo precizno izražena v sklepih IV. plenuma Glavnega odbora SZDL Jugoslavije. Tudi na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine so sprejeli nekateri zakonski predpisi, da bi na ta način še močnejše začrtali in nadalje omogočili neoviran razvoj. Tako je na primer zakon o javnih uslužbenih dohodkih zlasti v odnosu do šole in do učitelja zelo pomembne spremembe. Nastavljanje novih učiteljev, kar so doslej imeli na skrbi sveti za prosveto, je zdaj prenešeno na notranje organe šol, na učiteljski svet in šolski odbor. Pristojni organi izven šole imajo samo pravico kontrolirati zakonitost pri nastavljanju učiteljev, to se pravi, da lahko ugotavljajo, ali učitelj izpolnjuje pogoje glede na strokovno pedagoško izobrazbo, ki je določena v republikanskih zakonih o posameznih vrstah šol, če izpolnjuje pogoje razpisa oziroma, če je bil postopek razpisa zakonit. Če so organi šole v tem smislu izpolnili svojo dolžnost do splošnih predpisov, se pristojni organi ne morejo dalje spuščati v samo izbiro, to je ocenjevati, kateri uslužbenec razpisa je boljši oziroma slabši. Na ta način se v veliki meri povečuje samostojnost naših šol in njihove samoupravne pravice samo pridobivajo na svoji vsebini. Razen tega je zakon o javnih uslužbenih dopolnjen še z novim členom, ki določa, da se določbe zakona glede plač in napredovanja ne bodo uporabljale v šolah, ki sprejmejo svoje pravilnike o delitvi osebnih dohodkov.

Če torej ocenjujemo obdobje od sprejetega osnovnega zakona o financiranju šolstva, lahko ugotovimo v vrsti primerov velik napredek, ki so ga šole dosegle pri razvijanju svoje samostojnosti. Lahko pričakujemo, da bo v prihodnje izbira notranjih šolskih organov, posebej še šolskih odborov, ki so se v dosedanjih praksi v dobri meri prekalili, pomenila še en prispevek več, da se bo njihovo delo okrepilo in da bo v okvirju širokih pooblastil,

katera jim dajejo naši zakoni, prispevala k temu, da bo vsaka posamezna šola dosledno izvrševala veliko družbeno vlogo, ki ji je poverjena.

Vprašanje: Katere neposredne naloge stojijo pred šolami in njihovimi organi upravljanja ter šolskimi kolektivi na področju doslednega izvajanja novega sistema in za nadaljnjo kvaliteto krepitve njihovega dela?

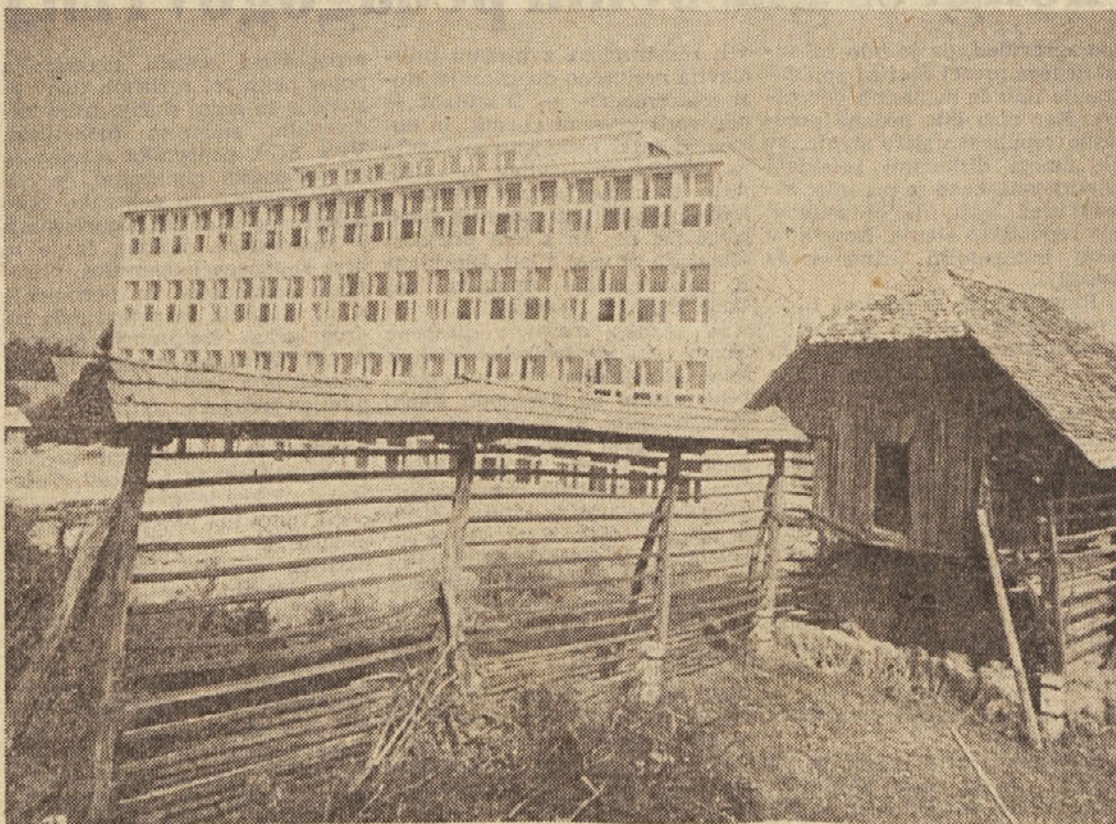
Odgovor: Čeprav smo — kot sem že rekel — v smeri nove notranje delitve in nagrajevanja po delu v šolah naredili že znaten korak, to še v nobenem primeru ne pomeni, da zdaj na tem področju nimamo več nobenih problemov in da niso potrebni novi napor. Ustvarjanje socialističnega načela delitve po delu je zelo zamotan in dolgotrajen proces. Njegova osnovna značilnost je, kot bi lahko rekli, stalna in zelo živa dinamika. Kakor nam tudi izgledajo dobre rešitve, ki smo jih na tem področju doslej naredili, kot na primer v posameznih gospodarskih organizacijah ali v posameznih šolah in drugih družbenih ustanovah, smo lahko sigurni, da bodo, skladno z dinamiko razvoja tega podjetja oziroma ustanove, te rešitve zahtevale nadaljnjih dopolnitev. Ni pretirano reči, da je delitev po delu v splošnem stalna naloga izgradnje socialistične družbe ali z drugimi besedami, da rešitev tega vprašanja traja vse do končne izgradnje socializma in do ustvaritve možnosti za prehod na višjo stopnjo družbenih odnosov in družbene delitve.

Izhajajoč iz tega in ker smo v šolah na začetku dolgotrajnega procesa, lahko še vedno govorimo o mnogih drugih nalogah, ki stojijo pred nami. Ena izmed njih bi bila vsakakor ta, da šole, ki še niso pripravile vse potrebno za novi sistem in v katerih še vladajo stari notranji odnosi, te priprave čimprej dokončajo. Ta naloga stoji pred šolami vseh vrst — od fakultet do predšolskih ustanov. Tiste šole pa, ki so že sprejele pravilnike, ne morejo nanje gledati statično, temveč jih morajo preizkušati v praksi, jih stalno izpopolnjevati. V tem smislu jim bodo v veliko pomoč njihove lastne izkušnje; lahko pa pričakujemo, da bodo ti sklepi odbora ZIS za prosveto in kulturo, kakor tudi nadaljnja aktivnost sindikatov in drugih ustanov organizacij mnogo koristili. Pričakujemo lahko, da bodo v prihodnje imele šole tudi vedno večjo pomoč in podporo ljudskih odborov in njihovih organov (organiziranje posvetovanj, izmenjava izkušenj, napotila ipd.) in da bodo organi ljudskih odborov vedno bolj dosegli stori za to, da bodo pravilniki šol pravočasno pravnomočni in realizirani v praksi. Pri vsem tem pa je zelo važno, da se bodo poglabili medsebojni stiki med šolami samimi, da se nadalje razvijajo njihove skupnosti in da si med seboj izmenjujejo izkušnje. To se pa ne pravi, naj šole ustvarjajo neki šabloniziran mehanizem; neobhodno je upoštevati specifičnosti vsake posamezne ustanove, čeprav je seveda poznavanje izkušenj drugih v sedanjem trenutku lahko zelo koristna stvar.

Pričakujemo, da bodo šole pri vsem tem gibanju odločne in sposobne, da se spoprimejo s temi problemi. Jasno je, da mora priti pri tako zapletenem delu tudi do napak; to je normalen pojav. Vendar pa je važno, da imamo kritičen odnos do vseh sprejetih odločitev in da se zavedamo, da je pred nami vrsta naporov za nadaljnje izpopolnjevanje družbenih odnosov v šolah in za stalno skrbno izpopolnjevanje načina delitve družbenih sredstev. Splošno stanje v naših šolah govori za to, da bomo težave na tej poti vsak dan lažje premagovali, kar med drugim zagotavljajo in zahtevajo splošni interesi naše dežele.

Dr. Makso Šnuderl: Temeljna listina

Izšla je knjižica Dr. Maksa Šnuderla TEMELJNA LISTINA, ki jo je avtor napisal za pomoč vsem našim državljanom, ki se bodo v kratkem udeležili javne razprave O NOVI JUGOSLOVANSKI USTAVI. Založba Mladinska knjiga je to delo oskrbela na pobudo Centralnega komiteja ljudske mladine Slovenije in priporočila zlasti vsem vodstvom in organizatorjem bližnje razprave o novi ustavi, da pravočasno zagotovijo svojim udeležencem zadostno število izvodov. Knjižica obsega 123 strani in prinaša splošen zgodovinski pregled nastanka in razvoja ustanovitve sveta z zgodovino ustav v Jugoslaviji, v drugem delu pa avtor razlaga osnovna načela nove jugoslovanske ustave in govori o načelu federalizma, o položaju in vlogi človeka, o družbeni lastnosti, o temeljih političnega sistema, o teritorialnih družbeno političnih skupnostih, o zakonitosti o vlogi političnih organizacij, o načelu koeksistence, o poti v komunizem itd. Knjižica stane 400 dinarjev in jo lahko naročite pri MLADINSKI KNJIGI, Ljubljana, Titova 3.



Nova osnovna šola v Trnovem (Ljubljana), ki bo te dni sprejela prve učence

Usoda osrednje šolske zvezdarne

Takoj ob začetku prvega šolskega leta po osvoboditvi, 1945, mi je dal univerzitetni profesor dr. Peterlin na razpolago lepi Mertzov daljnogled, ki je do tedaj ležal nerabljen na Univerzi, da sem ga začasno postavil na strehi novo ustanovljene nižje gimnazije v Zgornji Siški, kjer sem imel do tedaj dva svoja astronomska daljnogleda. Malo nato smo prestavili daljnogled na streho še nedograjenega Montanističnega inštituta, in pokroviteljstvo nad mlado zvezdarno je prevzela mladinska organizacija, vzdrževal pa sem jo s sredstvi, ki jih je dajalo tedanje ministristvo za prosveto LRS. S temi sredstvi sem dokupil še izvrsten daljnogled, ki je bil nekoč last ing. Subica. Tako je bila zvezdarna kar lepo opremljena, četudi je bil v začetku dostop vanjo mogoč le po lestvah, dokler v naslednjih letih Montanistični inštitut ni bil dograjen. V tistih prvih letih so jo obiskovali v glavnem le dijaki ljubljanskih gimnazij, nekateri študentje naše univerze in Višje pedagoške šole. V tem času sta Mladinski zvezdarni pomagala posebno tov. načelnika Melihar in Menšajeva.

Ko pa so na univerzi začeli predavati tudi astronomijo, smo morali vrniti njen instrument, kar pa nas ni dosti prizadelo, saj smo imeli sedaj svojega, ne dosti slabšega, za katerega sem dal svoje parafatično stajalo. Preselili smo se na izvrstno streho tedanje IV. gimnazije v Subičevi ulici. Potrebna sredstva je dajal od tedaj okraj, zvezdarno pa sem preimenoval v Osrednjo šolsko zvezdarno, saj jo je posejalo vedno več šol, poleg gimnazij tudi ljudske šole in še vedno precej študentov Univerze in Višje pedagoške šole, včasih pa tudi slušatelji delavske gimnazije. Rekordno število obiska je imela zvezdarna v šolskem letu 1961/62, ko včasih ni bilo mogoče vsem ustreči in so prišle tudi nekatere šole iz drugih okrajev. Učenci in dijaki so dopolnjevali in utrjevali na zvezdarni pojme in v naravi videli to, kar jih je učila siva knjižna teorija. Pri vodstvu na zvezdarni mi je tudi že izvrstno pomagal dijak V., ki je že v ljudski šoli kazal zanimanje za astronomijo, pa tudi nekaj drugih nadobudnih mladih zvezdovancev se je izobrazevalo na zvezdarni.

Tako je zvezdarna služila vsem šolam v okraju, če so se le zanimale za poglabitev, za sodobno prirodoslovno znanje tako važne vede. Zl zvezdarna, t. j. instrument sam ni bil pravzaprav last nikogar. Zlahka pa sem jo vodil posebno v zadnjih letih, ker sem bil nameščen na gimnaziji v Sentvidu, kjer sem oskrboval tudi tamonjo šolsko zvezdarno. Po novem plačnem sistemu pa se je znašla Osrednja, lahko bi rekli Okrajna, šolska zvezdarna med dvema stoloma. Podpore za vzdrževanje instrumenta in hišice ter za nagrado gimnazijskemu hišniku ni bilo več, po nekaj mesecih bo prenehala tudi moja služba, ker občina Siška-Sentvid ni dolžna plačevati vodstvo za Osrednjo šolsko zvezdarno. Prvi problem je začasno rešil Republiški svet za prosveto in kulturo, ki je s svojim prispevkom nadomestil okrajno podporo za vzdrževanje instrumenta in hišice, ravnateljstvo II. gimnazije

Ivan Benko

V juliju je praznoval učitelj Ivan Benko osemdesetletnico svojega življenja. Sedaj biva kot upokojenec v Dekanih pri Kopru. Rojen 1882 v Sovodnjah pri Gorici je obiskoval učiteljske v Kopru, kjer je maturiral 1. 1902. Prvo službeno mesto je imel v Kazljah, nato pa je šel v Stjake, kjer je bil do 1. 1912. Ob pričetku I. svetovne vojne so ga poklicali v vojaško službo ter je bil ves čas v Radgoni pri znanem tržaškem 97. polku.

Po vojni je nastopil svoje mesto v Divači, nato pa je prišel v Tinjan, a od 1924 do 1930 je bil nameščen v Dekanih, kjer je bil njegov oče dolgo let učitelj. L. 1930 so ga Italijani že upokojili. Po osvoboditvi je tov. Benko takoj prevzel svoje mesto pri naši novi oblasti. Bil je predsednik okrajnega odbora OF v Miljah pri Trstu. L. 1945 je prejel od Poverjenstva OF za Slovensko Primorje dekret za po- učenje slovenskega jezika na Italijanski šoli.

L. 1947 je bil nameščen zopet na svojem mestu v Dekanih, kjer je bil 1948 upokojen.

Benko je bil priznan čebelar in je ljudem dal pri tem mnogo nasvetov. Otrke je privajal na kmetijski pouk in v vinorodnih krajih na pravilno vzgojo trte. Mnogi so mu hvalili za njegove nasvete. Tov. Benku želijo domačini kakor tudi stanovski tovariši še mnogo let zdravega življenja.

pa je dovolilo, da ostane zvezdarna do nadaljnjega še na njeni strehi. Drugi problem, vodstvo, pa je ostal nerešen.

Do nadaljnjega ni osrednjega centra za prijave obiska. Zato bo zvezdarna vsak jasni večer v ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih na razpolago, in sicer v septembru od 19. ure dalje, v oktobru pa od 18. ure naprej. V tem času bi se zainteresirani dogovorili s podpisanim glede obiska posameznih šol.

Opozarjam, da bosta v jesenskih mesecih posebno lepo vidna Jupiter in Saturn, pa tudi Venera v njeni največji svetlinosti in lepi fazi. Ostali pojavi so opisani v članku o nebu vsak mesec.

Morebitne spremembe bom sporočil v Prosvetnem delavcu. Lepo bi bilo, če bi mogli rešiti to edino večjo splošno šolsko zvezdarno iz teže krize.

Pavel Kunaver



Mladi Rok tudi na taboru rad občuduje lepote vesolja...

Simpozij in I. kongres glasbenih pedagogov FLRJ

Glasbeni pedagogi Jugoslavije so šele po več kot desetih letih temeljitega dela posameznikov in družbenih činiteljev mogli prirediti tako frontalno pedagoško tribuno o glasbenem izobraževanju in vzgoji, kot sta bila simpozij in I. kongres. Le bežno se dotaknimo obeh prireditvev.

Simpozij, katerega teme je vezal skupni imenovalec: folklor v naši glasbeni pedagogiji, je zajemal vrsto referatov. Prof. Magdalena je tolmačil svojo pesmarico, sestavljeno po zakonitostih kvintnega kroga, stopenj in postopnosti od male terce dalje kot intervala, ki ga otroci najlaže pojo.

Nove možnosti pri obravnavanju harmonije ob naslonitvi na folklorno glasbo in za osveščanje ritma je nakazal prof. Popović. Prof. Sakač je podal nova gledanja na problem repetitije in variacije kot konstant v zgodovinskem razvoju glasbe. Predlog za kompleksnejšo obravnavo teoretskih predmetov je demonstriral prof. Šivic. Sedanji predsednik Zveze republiških društev glasbenih pedagogov Jugoslavije profesor Požgaj je utemeljeval vlogo pesmi in instrumenta v osnovni šoli. V času simpozija odprta razstava instruktivnih del je bila dokaj pomanjkljiva. Žal ni bilo diskusije neposredno po referatih, zato so udeleženci to neoprtno pričakovali v okviru kongresa. Ker pa ni bilo več svežega odnosa do referatov, je ostala v njih kopica nepreverjenih trditvev. Razčisti vse nepravilnosti in nejasnosti čaka republiška družba.

Prvi kongres pomenja prelomnico z dosedanjim načinom dela, prišlo je do spremembe statuta, naziva društva in vrste novih pogledov na delo. Najzrelejša manifestacija kongresa je bila diskusija, ki je prešla republiške okvire in pokazala, da je živa pedagoška praksa vezana na vrsto neglasbenih pogojev. Ko so govorili odkrivali te pereče probleme,

smo sprevideli, da je bilo žal izglubljeno precej časa za popularizacijo itak že napisanih učbenikov. Ker niso bile podane predhodno republiške slike stanja, so bili mnogi diskusanti prisiljeni pojasnjevati, kako je pri njih, seveda brez moči, da bi zaobjeli celo republiško stanje. Navedimo nekaj izstopajočih primerov iz diskusije.

Premala skrb se posveča 1., 2., 3. razredu na osnovnih šolah, kjer ni predmetnega pedagoška celov 1., 2., 3., 4., 5. razredu. Društva glasbenih pedagogov vključujejo 1/3 ali celo 1/2 izvajalcev glasbenega pouka. Dolžnost republiških društev bo skrbeti tudi za one izvajalce glasbenega pouka, ki niso profesorji, strokovni in predmetni učitelji, kajti le-te po statutu sprejemajo društva. Avtomatizem izvajanja pouka na tej prvi stopnji ima za posledico, da se izvajajo zdaj to zdaj ono, ne da bi izvajalci mogli organizirano povedati, kako poučujejo, kaj bi potrebovali in kje so problemi. Tako le čakajo učbenike poklicnih glasbenih pedagogov.

Diskusant iz Makedonije je poudaril, da je treba več optimizma in da so črne misli le rezultat še večjih želja in pozitivnih pojav nezadovoljstva. Delegatka iz Srbije je omenila diskriminacijski položaj do harmonike, katere vrhunski pianisti in violonisti raje pušajo v diletantem izvajanju, kot da bi poskrbeli za kvalitetno poučevanje na srednji glasbeni šoli. Ejozen, da ne bi bilo potem odziva za klasične instrumente, smatra za nesmisel.

Sprostitev pa je predstavil referat prof. Pleška, ki je v vrvež misli, pripomb in želj postavil konkretne rezultate enoletnega eksperimentalnega pouka v rednem pouku na osnovnih šolah, na osnovi novih estetsko vzgojnih kriterijev glasbene vzgoje. Izvajanje je naslonil na referat profesorja Požgaja, ki je v 7. tezi svojega simpozijskega referata izja-

naporov, naj upoštevamo delež igralcev ali režijo posameznih posnetkov. Tudi »junaki« filma so dobro izbrani, vsaj povečini; posebno ugaja Boris Bizetič kot mali Joža — Josip Broz.

A vendarle smo dvakrat razočarani, celo ogorčeni nad tem fotofilmom, ki je pravzaprav običajni strip.

Dovolj smo že utemeljevali, zakaj se ne moremo navduševati nad stripi in kako je slabo, da tudi pri nas vse premalo upoštevamo opozorila in kritike zavoljo slabih stripov po naših otroških listih (večinoma iz drugih republik), pa tudi po naših dnevnih oziroma tednikih. Ugotovi smo, da morata biti slika in besedilo v pravilnem razmerju, če se že odločamo za priljubljene ilustrirane zgodbe, kakršne so od Tarzana sem navduševale posebej mlade bralce. Toda v predvojni izdaji Tarzana in drugih stripov se telesa krečijo in ustnejevali v blake — dialoge, če prihajajo iz ust (V Bizetičevem filmu pa celo iz zaprtega okna sicer lepe slovenske hiše) junakov stripa! Slika in opis le sta bila, če uporabim prisposodobeno, v enakopravnem položaju, kar opazimo tudi dandanes pri nekaterih naših izvirnih zgodbah v besedi in sliki. Na primer v Kurirku objavljamo letos vojno povest Josipa Ribičiča »Po nevarnih poteh« z ilustracijami Sava Svete, v Pionirskem listu pa najdemo kar več odlično prikazanih »stripov« (pa se zdi tako poimenovanje za kvalitetna dela težko kar nekaj žaljivo, na primer »Na valovih pragozde reke« pisatelja Rada Kraglja in slikarja Sava Svete; priredbo Tavčarjeve Visloke kronike z ilustracijami Iveta Subica; Molnarjeve »Fant Pavlove ulice« s podobami Milana Bizovičarja in končno pravi strip Kavboj Pipek in Rdeča pesa v vesolju. Vendar je tudi ta »pravi strip« kljub »oblačkom« dober, ker je duhovit, meji na karikaturu, ta pa že sama dovolj zgornjo pove, kaj hoče. In slike same niso tako majhne ali tako natrpane, da bi jih smeli kritizirati.

Mislím, da je pohvalno za naše mladinske publikacije, če iščejo nove vihe poti za potешtevje želje mladih bralcev po priljubljenem stripu na tak način, da rešujemo tekst (To je važno zlasti pri priredbah klasičnih povesti, katerih avtorji bi pri nekaterih stripih komaj prepoznali svoja dela) in da postaja zares kvalitativna ilustracija teksta. Pri tem se mnogi slovenski slikarji zares trudijo ustvarjati umetniško pomembne slikanice, nekateri pa si tudi ne zaslužijo priznanja. Toda vrnimo se k fotostripu Otroštvo tovariša Tita!

Izhodišče avtorjev je v bistvu prav isto, kot pri stripu Flasha Gordona (Tovariš objavlja trenutno Gordonove podvige v vesolju), ali pri stripih, ki si jih lahko ogledate v Ljubljanskem dnevniku (v septembru Tarzana, Miklovo Zalo in Jima Burneta), pa tudi v drugih jugoslovanskih listih, zlasti zabavnih: Tekst skriti na minimum, govori naj slika!

Bizetič in njegovi sodelavci so se odločili, da ilustracijo zamenjajo za fotografijo. Nekaj takih — a neuspešnih — poskusov že poznamo, posebej naj vas opozorimo na Dečke Pavlove ulice v obliki fotostripa. Fotografski delež v Titovem otroštvu bi v večini primerov ne zaslužili graje, nasprotno, nekatere fotografije so zelo uspele, sepe. Najdemo pa tudi take, kjer se človek izgublja v daljavi in ga iščemo kot v skrinjalnici, sledeč dialogu — oblačku, v katerem je zaprt tekst. Tudi glede ostrine in osvetlitve bi imeli kaj pripomniti, pa pustimo besedo o fotografiji strokovnjakom!

Moti nas vrsta fotografij podrejenih stvari, zlasti tekst (Niti prevod Janeza Gradišnika ga ne more rešiti) in pa v fotografijo narisane črke in besede, s čimer so avtorji hoteli ponažiti naravne pojave, glasove, zvo,

ke ali pa tudi čustva. Moti nas tudi prenatrpanost fotografij, saj jih je na karti strani tudi po 14! So različni velikosti in tako se primeri, da se oko ustavi na večji izmed njih, medtem ko manjši, po vsebini morda pomembnejši, ne posvetimo dovolj pozornosti. Ze za odraslega je »prebiranje« Titovega otroštva naporna zadeva, kaj šele za otroke, ki mu je album po vsej verjetnosti najprej namenjen!

Posebnih pripomb bi si zaslužilo tudi prikazovanje pravičnih elementov ali prividov, bodi da gre za »črno kraljico« ali »hudica«, motive iz ljudskih pravljic, bodi da se v mislih vpletajo bolj realistični prividi: na primer kako se nekdo spominja, pa se v osnovni fotografiji pojavi ta »spomin« kot vmontirana fotografija.

Oglejmo si zdaj nekaj primerov za ponažanje glasov! Ze na prvi strani se pojavi na zadnji izmed dvanajstih fotografij v obliki: »BUUUUU...AAAAA...« — Jok mali Jože, ko čigar zibelki sedi za skrbjenja mati in pravi: »Joža... Joža... kaj vse te še čaka v življenju...« itd.

Na 17. strani — fotografije prikazuje šaljivo dogodivščino iz Joževine življenja pri dedku v Podsedri, namreč šalo dedkovih sosedov, ki sta posla Jožo na ogleda, da bi se očezal. Nekaj si zasepeta na uho in ta šepet je v oblačku ponazorjen takole: »SUSUSUSU... PSSSTRFZD JHUU-REDC...« ali pa »ZTFGEFVBVNJKO LLUURTFDSS...«

Zdi se mi, da je za foto-strip prav neokusno izbrati primer z bolnim učiteljem Markovičem, ki je imel en sam robec, v katerega je plival kri. Solari, med njimi tudi Joža, pa so mu ga morali prati pri potoku in sušiti pri peči. Na strani 24 učitelj kašlja in v oblačku je zapisano: »KH... KH... KH...« Nato veli učitelj Joži: »Joža, pojdi k potoku in operi mi robove. Joža pere robove in pravi: »Ves je krvav, zmerom pluje kri v robove.«

Na naslednji sliki drži Joža robec ob peči: »Tu je, posušil se je,« učitelj pa stoka: »OOOH, OOOH...« Čeprav je spomin na bolehnega, jetičnega učitelja nedvomno eden izmed značilnih, močnih vtisov iz Titovega otroštva, bi ga v sliki in besedi ne smeli obnovljati tako, kakor smo povedali.

Izmed nesprejemljivih strani oziroma slik naj omenim tudi stran 29. Joža ziblje svojo sestro Reziko, ki veča »AAAAA, BAAA, MAAA...« Joža ji govori (v oblačku): »Menda ne misliš, da ti bom pel upskavko!« ali kaj? Rezika veča naprej: »AAAAA...« Zibanje je ponazorjeno z nekakimi belimi polkrogi v fotografiji in z besedami: KLAC... KLAC... KLAC. Konec zibanja je tak, da Joža preveč zagaža zibko, sestra se zvali po tleh, odkoder prihaja na sliki njen jok v podobni mnogih »AAAAA...AAAAA...«; peče je ponazorjen z velikimi »AAAAA...« Joža pa pravi: »Ojoj, zdaj jih bom pa dobil!«

Na strani 40 so prikazane lepe otroške igre na paši in tudi izrezovanje piščali. Ali je mogoče privabiti iz mrtve fotografije ton tako, da nariseš nekaj črčk in med njimi nekaj »o?«? Prav tako je z notami v zraku na strani 41, kjer je na predzadnji fotografiji pri farni cerkvi, v kateri naj bi bil Joža neke nedelje daroval dvajsetico, pa si je raje kupil zemelj, čeravno ga je mati strašila. »Ce dvajsetice ne položim na oltar, te bo strela ubila...«

No, proščenje je bilo svečano, to naj bi začutili po pozvanjanju na strani 64, kjer je na predzadnji fotografiji upodobljen zvonic, iz katerega srišjo nekatere puščice, med njimi pa napis: »DANG... DANG... DANG...« Ko se Pepek in Joža vračata proti domu, se nebo pooblači in izza temnega oblaka se zasliši — spet med puščica: camil: »GRUUUUU...« To bi naj bilo grmcl!

In tako dalje. Zgodbe iz Titovega otroštva se zaključijo takole:

Joža je končal osnovno šolo.

Oče in mati se pogovarjata, da bi sina dala k stricu, ki ima dvanajst krav in volov in dela za ves dan.

Slednji bližnji posnetek Titove rojstne hiše v Kumrovcu in nato vidimo to nizko hišo se od daleč, skrito med drugimi domačijami, ki so namenjena človeku, le dva oblačka priplavata iz hiše:

»Pa vendar mu bo tam dobro... Da, kruha, kruha, imel bo kruha!«

Moral smo se odločiti za nekaj primerov, seveda bi slike povedale še več.

Toda že po teh skromnih besednih ilustracijah je moč razbrati, za kakšno nedoslednost gre pri izvajanju velikega načrta, da bi s fotografijo približali del Maršalovega otroštva. Škoda, da avtorji niso imeli več posluha za estetiko in da so tako uničili lasten, nedvomno velik napor.

V obliki, kakšno imamo pred seboj, je kljub lepemu slovenskemu prevodu pretežnega dela besedila (kar je vrisane v fotografijo, seveda ni bilo mogoče prevesti, odtod ni bilo moč v BUP, pa še kaj...) fotofilm nesprejemljivi, zato ga odklanjamo! Izdalo ga je »Novinski« izdavaško in štamparsko podjetje Progres, Novi Sad.

Nemogoče je utesnjevati živo sliko filmske govornice v fotostrip, čeprav so avtorji morda poskušali narediti strip, v katerem so se hoteli izogniti slabi ilustraciji. Toda če so se že odločili za strip, bi se ilustracija bolje obnesla. Za to imamo dokaz v risanih stripih o kapetanu Lešiju, kjer bi prav tako in to z mnogo manjšim naporom kot pri Titovem otroštvu, lahko uporabili slike iz filma!

Fotofilm Otroštvo tovariša Tita seveda ne more biti poceni, saj je v njem nad 700 fotografij, dobro kliširanih in natisnjenih na odličnem papirju. Skoraj osem tisočakov odšteje zanj, kdor nasede vabljivemu naslovu teme in prvemu vtisu ali pa prepričljivi besedi ponudnika. Koliko izvodov priručnih zgodbic iz Titovega otroštva bi lahko kupile šolske knjižnice za ta denar!

Slišimo, da so marsikje že kupili dragi album.

Nismo mogli prej opozoriti nanj, ker nam ga niso poslali na ogled. Poskrbeli pa so za naglo razpečevanje.

Če bi delo bilo uspelo in z estetskimi ter vzgojnimi izhodišči neoporečno, bi vam ga z veseljem priporočili.

Tako pa ugotavljamo, da gre za kiti na visoki ravni.

Na višji ravni kiča so samo še sladkobno obarvane fotografije Titove rojstne hiše in njegovi prav tako osladno obarvani portreti; oboje vneto ponujajo posebni prekupevalci po naših šolah in v javnih lokalih.

Prav gotovo nihče ne bo oporekal trditvi, da so taki »podvig« obsojanja vredne trgovske spekulacije, ki z ljubeznijo in spoštovanjem do tovariša Tita nimajo veliko ali tudi prav nič skupnega.

J. Podgornik

Valentin Dovjak

Zadnje dni avgusta tega leta smo spremili do groba tovariša Valentina Dovjaka, učitelja v pokopju. Tovariš Dovjak, rojen v Grgarju, je obiskoval učiteljske v Kopru, kjer je leta 1909 maturiral v zadnji skupini matricantov na tem nekdanji štirjezičnem srednjošolskem zavodu. Pred prvo svetovno vojno je služboval v Batah na Banjski planoti. Tudi njega je leta štirinajstega poklicala Avstrija, da brani njene meje, za kar pa ni pokazal nobenega navdušenja in se je kmalu znašel v ruskem ujetništvu. V trcinu oktobrske revolucije in državljanske vojne je prepotoval velik del Rusije in se preko Sibirije in Daljnega vzhoda vrnil v domovino. Ta leta pomanjkanja in trpljenja ter borba za golo življenje so mu poglobili spoznanje socialnih razmer in pogled za politična dogajanja, tako da je potem vedno stal v prvih vrstah učiteljev borcev za pravice delovnega človeka.

Ker se tedaj ni mogel vrniti na Primorsko, je nastopil učiteljsko službo v Dolenji Nemški vasi pri Trebnjem na Dolenjskem. Leta devetnajstega je Koroska klicala učitelje, da bi njeno dečo učili v slovenskem jeziku in pomagali v težki plebičinski borbi. Tovariš Dovjak se je odzval klicu in odšel na Korosko ter se ves posvetil delu v šoli in izven nje. Po plebičstvu je moral zapustiti mladino in naše zvesto ljudstvo na Koroskem. Po krajši zaposlitvi v Brezovici pri Ljubljani je prišel v Hotedšico pri Logatcu in nato v Logatec, kjer je deloval vse do leta 1924. Tu je razvil vse svoje splošne in učiteljske vloge, kot vrtar in sadjar, kot vodja pevskega zbora, kot vodja dramske skupine in kot predsednik okrajnega učiteljskega društva.

Druga svetovna vojna je po svoji ideji umerjenosti njegovo morala trčiti ob ljudskega učitelja in borca za napredne ideje: leta 1942 so ga zaprli Italijani in poslali v internacijo v Pinovo. Nemci so ga poslali v Nemčijo, odkoder se je zaradi težke bolezni vrnil malo pred koncem vojne. V zlo je ljubeznijo in največje vne- mo je poprijel pri graditvi solstva v svobodni Jugoslaviji. Bil je šolski nadzornik v Ilirski Bistrici, šolski upravitelj v Logatcu in v Cerknem, v Ajdovščini je poučeval na nižji gimnaziji ter na vajejski šoli. Delal je in se izčrpal v učnišah, vedno je skrbel za uspeh mladine; bil je prvi in zaslužen ljudski učitelj.

Igor Pleško

NOVI UČBENIKI

Matematika za 7. razr. osnovne šole

Nove knjige
in revije

V založbi Mladinske knjige je izšel učbenik *Matematika za VII. razred osnovne šole*, ki ga je po novem učnem načrtu pripravil Jože Zabkar.

Predpisano gradivo s področja aritmetike, algebre, geometrije in temeljnih pojmov gospodarskega poslovanja je zbrano v enem samem z sodoben pouk urejenem učbeniku. S tem je omogočeno lažje povezovanje posameznih snovnih področij, dopolnjevanje in poglobljanje problemov, ki jih delo v razredu predvideva. Zvezavo celotnega gradiva v eni knjigi pa je dosežen boljši ekonomski efekt pri ceni za učbenik.

Glede razporeditve in obravnavanja učne snovi moramo poudariti naslednje značilnosti.

V poglavju *odvisne količine*, ki obsega spreminjanje količin, povezane spremembe med nekaterimi količinami, načine, kako te spremembe izražamo s preglednicami in diagrami ter kako lahko pridobljeno znanje uporabimo pri določanju neznanih količin na podlagi sklepanja, je velika skrb namenjena razvijanju funkcionalnega mišljenja in pripravi oblikovanja obsega izražanja odvisnosti, ki ga predpisuje učni načrt za VIII. razred osnovne šole v poglavju *linearne funkcije*.

Podobno vlogo kot zaključna snov računanja s posebnimi števili ima poglavje *številski izrazi*. Tu je zbrano in pregledno urejeno gradivo osnovnih računskih operacij, bistvo in zakonitosti računanja, preverjanje vrednosti številskih izrazov, oblikovanje ter utrjevanje besedila, ki se uporablja pri reševanju teh problemov.

Način reševanja nakazanih računov, številskih izrazov s posebnimi števili raznih področij (cela števila, decimalna števila in ulomki) je podlaga za računanje z *relativnimi in običnimi števili*. Pri tem je posebnega pomena ugotovitev, da je mogoče ta vrstni red spremeniti z uvedbo oklepajev.

S sistematičnim delom je pripravljen preprost prehod na *relativna števila*. Ker je to številsko območje novo in obstaja velika nevarnost za razvijanje verbalizma, je velika skrb posvečena uvedbi teh števil, predočevanju relativnih števil s flanelogrami, računalni in načrtovanji ter postopnemu osvajanju in utrjevanju tehničnega računanja z relativnimi števili. Pridobljena spretnost v računanju z relativnimi števili je velikega pomena za nadaljnje delo z običnimi števili. Čas, ki ga učitelj pri učnem delu porabi na račun privlačnega obravnavanja, se uspešno obrestuje pri naslednjih poglavjih.

V ta namen je učitelj že v prejšnjih razredih mislil na postopno uvajanje učnega področja običnih števil s tem, da je vsakoli uporabljati črko kot znamenje za količine oziroma kot

namodestila za njihova merska števila. Uvodna poglavja obravnavajo uporabo črke kot znamenje za število, predočevanje običnih števil, obsega številskih izrazov, formule in določanje vrednosti obsega številskih izrazov z vsaj enim. Vse štiri računske operacije z običnimi števili so najprej obdelane z enočinami, nato z množicami. S tem je upoštevan princip od znanega k neznanemu. Zato se avtor omeji pri seštevjanju le na temeljne oblike zapisovanja in računanja, predočevanja operacij in nakazovanja računskih zakonitosti; pri uvedbi množic in množenja enakih faktorjev pa razširi pojem enočin in s tem problematiko seštevjanja in odštevanja enočin. Enak prispevek k poglavju deljenja z običnimi števili pomeni tudi deljenje običnih števil, ki obsega tudi zapisovanje kvocienta v obliki ulomka, deljenje potenc z istimi podlogami, določanje kvocienta običnih relativnih števil ter posebne primere deljenja.

Pri operacijah z množicami, zlasti pri seštevjanju in odštevanju, lahko obravnava učitelj posamezne člene, ki se ujemajo v glavnih količinah kot istoimenska števila ali pa jih predloži kot pravokotnike, ki imajo koeficient kot osnovnico, glavno količino pa kot višino. S tem tolažejo sumov in olajšano tvorjenje vsote. Posebno pri računanju z množicami posveča avtor posebno vlogo mnogoclenka kot algebrske vsote. Ker lahko prikažemo vsak številski izraz prve stopnje kot vsoto pozitivnih in negativnih števil, je računanje z množicami olajšano in uspešno delo odvisno od obvladavanja računanja z relativnimi števili.

Množenje mnogoclenkov je tesno

povezano z upodobitvijo množenja s ploščin pravokotnika, prav tako tudi kvadriranje binomov, ki jih predvideva učni načrt. Ker se danes pri tehničnih delu vse bolj uporabljajo različni tehnični pripomočki, seznani avtor učnega šela z uporabo tablic za računanje kvadratov, kvadratnih korenov, kubov in kubičnih korenov. Razvrščene vrednosti kvadratov, kubov in njihovih korenov omogočajo vsestransko uporabo teh števili pri reševanju in proučevanju problemov s tega področja.

Pri geometrijskem gradivu seznani učitelj učnega z osnovnimi pojmi upodabljanja prostorskih elementov na eno ravnino, ki ima vodovodno lego. Ta način slikanja se ujema s procesom gledanja in ga imenujemo projekcije, dobljene slike pa projektirajo. Ker upodabljam največ geometrijske like, ležee v ravnini, je tu ugodna prilika za razne posnetke terena v zmanjšanem merilu, kjer lahko poglabljamo tudi ploskšsko problematiko. Cim več posnetkov napravi učencem, tem lažje je razumevanje gradiva o projekcijah v 8. razredu.

V naslednjem poglavju je zbrana važna problematika o krogu, kjer se obravnavajo razni položaji med točko in krožnico, med premico in krožnico, ter med dvema krogoma. Pridobljeno znanje je uporabljeno pri raznih naravnih nalogah in pri reševanju praktičnih nalog.

Posebni nalogi pomenita računanje krogovnega obsega in krogove plosčine; na podlagi praktičnih ugotovitev in preizkusov spozna učence preprost odnos med premerom in obsegom. Računanje obsega je omogočeno tudi s tablicami.

Nadaljnji problem obravnavanja je plosčina kroga in njegovih delov, krogovnega izreka ter kolobarja. Tudi tu seznani učnega z uporabo tablic, ki obsegajo iz praktičnih razlogov podatke do merskega števila 300. Na problemih bogato geometrijsko gradivo predstavljajo Pitagorin izrek, Cevprav obravnavanje razmerja med kvadratom nad katetama in kvadratom nad hipotenuzo v pravokotnem trikotniku v metodičnem postopu ne dela posebnih težav, je uporaba tega znanja vezana na osvojitve računskih operacij kvadriranja in kvadratnega korena. Reševanje problemov je olajšano z uvedbo ustreznih tablic.

V soglasju z določili učnega načrta vsebuje učbenik posebno poglavje osnovnih pojmov gospodarskega poslovanja. Ker na tem področju in na tej šolski stopnji še nismo imeli nikakih izkušenj, je določitev vsebine in način obravnavanja predstavljal poseben problem. Reševanje knjigovodskih problemov in sistematično obravnavanje strokovne vsebine, ki je v načrtu nadaljnjih šolskih stopenj, je nemogoče, ker to niti čas niti razvojna stopnja učnega ne dovoljujeta.

Poglavje je razdeljeno na tri oddelke. V prvem seznani avtor učnega s pojmom gospodarske organizacije in gospodarskega podjetja, z njihovimi nalogami in sodobnem razvoju ter z raznimi

oblikami medsebojnega sodelovanja. Pri medsebojnem sodelovanju nastale spremembe v odnosih označujemo kot gospodarske ali poslovne dogodke. Za uspešno vodenje podjetij pa je predpisano, da podjetje te dogodke zapiše, kar je naloga posebne evidenc, knjigovodstva. Vsak dogodek mora biti potrjen s posebno listino, temeljnico. Naloga učitelja je sedaj, da seznani učnega kakšne so temeljnice pri poslovanju z blagom in kakšne pri poslovanju z gotovino. Na podlagi pridobljenega znanja na praktičnih primerih pa se obravnavajo še preprosti primeri knjiženja v poslovne knjige in kartotekne liste. Priporočljivo je, če vsak učitelj izdelajo za svoje okolje ustrezno aktualno vsebino za knjiženje.

Razvrščeno gradivo in nakazani način obravnavanja so podlaga organizaciji pouka matematike v VII. razredu. Glede na raznovrstne pogoje uspešnega dela na šolah je učiteljeva naloga, da predloži vsebino izpolnili in prilagodi ustrezno dani situaciji. Le tako lahko pričakujemo, da bo učbenik izpolnil nalogo, ki jo ima v učnem procesu sodobne šole.

»Zgodovina svetovne književnosti«

Če smo po vojni zabeležili na jugoslovanskem knjižnem trgu razne izdaje raznih avtorjev o posameznih nacionalnih zgodovinskih književnosti, potem zmanjšemo domači ali prevedeni priročnik svetovnega slovstva, ki bi razvojni podal književnost v posameznih družbenovzgojnih situacijah in pogojih. Zato smemo smatrati kot dobrodošlo pomagalo »Strane pisce« (Zagreb), ki pa zaradi leksikalne razvrstitve povsem odtrga posamezne osebnosti od problematike časa ter sodasnih estetskih in razvojnih težajev.

Potreba po časovno razporejeni in povezani svetovni književnosti širšega obsega ali vsaj po kompandiju presega okvir šolskih želja, čeprav so morda šolniki tisti, ki najbolj pogrešajo tovrstno delo. Pred vojno je izšlo dvojce del v slovenski, oba avtorja, Strmšek in Sušnik, sta pač po svoji dobri volji hotela pomagati v stiski.

Letos je začela izhajati v ciklostiranem natisu Zavoda za prosvetno pedagoško službo v Ljubljani »Zgodovina svetovne književnosti« Frančka Bohanca. Tudi pri velikih narodih je dogodek, če dobe kvaliteto delo v razponu svetovnih literarnih pojavov in prepletanj, zato tem bolj preseneča brezbržnost kritikov in dnevnem in strokovnem tisku, saj gre za delo širšega koncepta v izvedbi domačega avtorja.

Čeprav sedem izšlih zvezkov (približno 950 strani) obravnava svetovno književnost vključno do srednjega veka, in ostale zvezke pričakujemo, dajo natisnjeni dovolj jasen vpogled v avtorjev koncept, njegove metodološke komponente, periodizacijo in estetske osnove posameznih književnosti, osebnosti in literarnih del, pa tudi v idejni aspekt ob globalnem pregledu družbeno-

zgodovinskih silnic. Ker v slovenskih prevodih poznamo silno redka dela najstarejše književnosti in književnosti srednjega veka, je Bohane vključil ob razlagu ilustrativne prevode Gradnika, Minattija, Petra Levca, Vena Tauferja ter svoje, za prozo in dramatiko pa si je pomagal s kratko vsebino pomembnih umetnin.

V prvih treh zvezkih je Bohane zajel najstarejšo književnost, ter jo poimenoval »književnost prasušnosti in sužnjeposredniške družbene ureditve«. Sem spada egipčanska, mezo-potamska in hebrejska književnost kovanje posameznih literatur ni tako preprosto, kot bi utegnili pomisliti nepoučen bralec. Za ilustracijo naj služi indijska književnost. Kljub mnogim pregledom indijske književnosti (morda bolj indijske književnosti) je treba upoštevati, da so skoro vse knjige pisali tuji, da ni vseeno, kdaj je katera književna zgodovina izšla in katere aspekte je upoštevala, katere ne. Šele po vojni, po prenehanju kolonializma v Indiji so izšla prva novejša znanstvena dela v izvedbi indijskih literarnih strokovnjakov, pa tudi tisto mogoče na mah sestavili literarno zgodovino, ki bi posegla do sodobnosti. Omejen prostor dopušča le omembo dokaj vnanjih momentov, o katerih pa lahko vsakdo napravi logične zaključke. Se drugi primer. Bohancu ni bila dostopna »A history of Chinese literature« Herberta A. Gilesa, ki boja velja za najkompletnejše delo novejšega datuma ter dokaj preprosto, a le uporaben uvod v »Japanese literature« Donald Keene. Takih težav pa je bilo nedvomno še več.



Zenska glava, peščenec, Indija, 11. stoletje

ter grška in latinska književnost. Naslednji zvezki obravnavajo srednjeveško literaturo Evrope in Azije. V večjem obsegu je avtor obdelal književnost Indije, Kitajske in Japonske, perzijsko in arabsko literaturo, evropsko srednjeveško književnost vključno pri slovanskih narodih, omenil pa je tudi svojskosti kamboškega, siamskega, javanskega leposlovja itd. Kljub številnim virom, s katerimi je avtor postregel, zaključuje posamezne nacionalne književnosti, pa raz-

ostalo nekaj nedoslednosti (n. pr. »Rg-veda« Rig-veda« ipd). Pri izboru prevedenih primerov iz leposlovja je avtor imel posrečeno roko in čut, vseeno pa pogrešamo ob znanem odlomku iz Sofoklejev »Kralja Edipa« odlomek iz Euripidove »Medee« za pridelki primerjalnih osnov. Lahko bi priključili hebrejsko »Visoko pesem«. Pri obravnavi budizma bi moral napraviti večjo diferenciacijo med prvotnim naukom (v bistvu antimitafrizičnim) in kasnejšo religijo. (Primer: j. Nehru). Navedeni primeri pa niso take narave, da bi pomenili bistvene slabosti.

Ker šteje naklada Bohaneve »Zgodovine svetovne književnosti« le 700 izvodov, bo potrebno misliti na izpolnjenost tiskano knjižno izdajo. Dosedanje delo Bohanca kaže uspešne rezultate, zato z zaupanjem pričakujemo nadaljnje zvezke. Kaže, da je omenjena literarna zgodovina, prvo delo tako širokega koncepta med povojnini komparativisti v merilu jugoslovanskega tiska. Igor Gedrih

ostalo nekaj nedoslednosti (n. pr. »Rg-veda« Rig-veda« ipd). Pri izboru prevedenih primerov iz leposlovja je avtor imel posrečeno roko in čut, vseeno pa pogrešamo ob znanem odlomku iz Sofoklejev »Kralja Edipa« odlomek iz Euripidove »Medee« za pridelki primerjalnih osnov. Lahko bi priključili hebrejsko »Visoko pesem«. Pri obravnavi budizma bi moral napraviti večjo diferenciacijo med prvotnim naukom (v bistvu antimitafrizičnim) in kasnejšo religijo. (Primer: j. Nehru). Navedeni primeri pa niso take narave, da bi pomenili bistvene slabosti.

Ker šteje naklada Bohaneve »Zgodovine svetovne književnosti« le 700 izvodov, bo potrebno misliti na izpolnjenost tiskano knjižno izdajo. Dosedanje delo Bohanca kaže uspešne rezultate, zato z zaupanjem pričakujemo nadaljnje zvezke. Kaže, da je omenjena literarna zgodovina, prvo delo tako širokega koncepta med povojnini komparativisti v merilu jugoslovanskega tiska. Igor Gedrih

Križanič, France: Vektoriji, matrice, tenzorji. Knjižnica Sigma. S sodelovanjem Društva Matematikov in fizikov LRS, izdala Mladinska knjiga. Ilustracije izdelal Jože Vedral. Opremlil ing. arh. Uroš Vagaja. 1962. Str. 272.

London, Jack: Pustolovske zgodbe. Izbral in uredil Irving Shepard. I. in II. knjiga. (Jack London: Tales of Adventure). Prevedel Gaj-Mlažiš. Verze preprepil Janez Menart. Ščitni ovitek z originala. Ostala oprema Roman Antolin. Založba Lipa. Koper. 1961. Str. I: 661; II: 461.

Pinli, Cecilij Gaj-Mlažiš: Pisma. (C. Pinli Caecili Secundi: Epistularum, libri novem.) Iz latinščine prevedel dr. Fran Bradac. Opremlil Jože Čuhna. Založba Obzorja, Maribor. 1962. Str. (XV) + 280 + (16).

Druon, Maurice: Propad stanov. (La chute des corps.) Roman. Prevedel Bogomir Fatur. Opremlil Uroš Vagaja. Založba Obzorja, Maribor. 1962. Str. 348. (Drugi del trilogije Les grands des familles.)

Priporočilo šolam za širjenje tehniške literature

Seznajamo vas, da je založba »Zivljenje in tehnika« začela izdajati novo revijo, ki naj pomaga pri tehničnem in znanstvenem izobraževanju mladine, predvsem v višji stopnji osnovne šole in solah druge stopnje. Prva številka, ki vsebuje deset letnih primerne tehnične in znanstvene revije. Upamo, da bo dobrodošla mladini in ji pomagala pri njeni amaterski dejavnosti ter pri tehničnem pouku. Zato bo objavljala gradivo iz okvira programa tehniškega pouka na solah, razne narave, opise tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, pri čemer bo zanimive podatke in poročila; vse to bo pomagalo mladini in se posebno mladim amaterjem, da bodo spoznavali dosežke znanosti in tehnike ter se sami lotili eksperimentalnega dela.

To je revija TIM (Tehnično izobraževanje mladine), ki jo naročite pri založbi »Zivljenje in tehnika«, Ljubljana, Lepi pot 6/L. Letna naročnina je 600 dinarjev za deset števil v obdobju šolskega leta.

Dovolite nam, da ob ugotovitvi posebne ankete Zavoda za napredok šolstva LRS povzamemo, da je v šolskem letu 1961/62 naročilo tehnične revije le 41 % sol, da je bilo 56 % sol tedaj brez revij in 22 % sol brez vsake tehnične revije. Ker je to novo področje izobraževanja v solah, bodo učitelji zares težko povzemali izkušnje, če ne bodo imeli na razpolago primernega čtiva. Založba »Zivljenje in tehnika« vam nudi še naslednje publikacije:

a) revijo »Zivljenje in tehnika« ki izhaja dvakrat mesečno, prinaša zelo bogato gradivo za tehnično izobraževanje in stane letno 800 dinarjev; b) zbirka »Kobota za tehnični pouk«;

b) zbirko »Tvoja knjižna tehnika«, v kateri so izšle doslej knjige o raketah, o strojih in o tovarni litostroj. Knjižice pišejo za mladino priznani strokovnjaki. V lepi opremi z barvnimi ilustracijami stane vsaka 200 dinarjev;

c) zbirka »Piramida« je serija knjig poučnega značaja s področja fizike, kemije in drugih več znanosti in tehnike (doslej so izšle: Pogovori o fiziki in tehniki, Avtomatizacija, Elektrotehnika v slikah, Elektronika v slikah, Car Zarkovja, Kaj je televizija). Zbirki za 1. 1960 in 1961 sta razprodani in sta na razpolago le še knjigi Pogovori o fiziki in tehniki (680 din) in Avtomatizacija (1200 din). Zbirka za 1962. leto stane v predložitvi 3200 din (obsega knjige: Ziva snov, Naredi sam in Hitrejši kot misel);

d) zbirka »Spektruma« zajema popolnoma novo področje — znanstveno fantastiko. Tudi format zbirke je sodoben — žepna knjiga. Zbirka za leto 1962 je razprodana, za leto 1963 pa stane šest knjig prednaročilo 3500 din (obsega knjige: Hrabri novi svet, Kamen na nebu, Skrivnost temnega planeta, Kožnični Casanova in druge nove, Mark Weldon je bil najveliki »Mr. Topkins v čudežni deželi«);

e) knjigo piscev Bronšteina in Semendajeva, Matematični priroč-

nik, je namenjena študentom tehniških in ekonomskih sol, profesorjem matematike, fizike, kemije in biologije (v prednaročilo stane 4200 din). Knjiga pomeni edinstveno delo v svetovni strokovni literaturi;

f) poleg tega lahko dobite še knjige: Tehnika vzgoja v 6. razredu osnovne šole (470 din), Svetleje od tisoč sonc (1350 din), Luna leto 1 (800 din), Kemija malo za šolo, malo zares (360 din), Za pridne roke (450 din), Mladi elektrotehnik (230 din), Samac — Kornat (70 din), Z jadrni in vadi po vodi (90 din), Letalsko modelarstvo za pionirje (30 din), Priročnik za letalske modelarje-konstruktorje (190 din) in Camping-priročnik za taborjenja in izlete (550 din).

Sola, ki želi naročiti vse zbirke, lahko piše na naslov Založbe »Zivljenje in tehnika« in nakaže na tekoči račun št. 600-18-3-106 skupno za vse knjige in revije 19.470 dinarjev. Mogoče pa je nabaviti posamezne zbirke, revije in knjige. Dovolite, da vas mimo tega listično opozorimo tudi na izdaje »Mladinske knjige«:

a) zbirko knjižic »Igra in delo«, ki je namenjena prav praktičnemu delu in prinaša načrte ter opise za posamezne izdelke;

b) iz zbirke »Kozmos« knjigo Razvoj fizike od Newtona do kvantne teorije; iz zbirke »Globus« knjigo Mape in motorno kolo, Mladi kemik II, Mladi mehanik, Ladje — morje — pristanišča in Mladi jamar; iz zbirke »Knjižnica za solarje« — znanstvena fantastika; celotna zbirka »Sigma« — praktična in teoretična matematika; kompletno zbirko »Priroda in ljudje« in iz zbirke »Mavrica« knjigo Naš prijatelj atom.

Vsem šolskim vodstvom s tem pis-mom toplo priporočamo vse zbirke revije, časopise in knjige, zavedajo se, da je šolam, mimo dobro urejenih delavnih prostorov za tehnični pouk, potrebna tudi čimbolje urejena knjižnica — še posebno važna se nam zdi to, da pride tehniško čtivo v roke mladini. Zato menimo, da boste naše prizadevanje v se postužili podatki, ki vam jih posredujemo in priporočamo.

Komisija za tehnično vzgojo mladine GO LTS

UČBENIKI

Grad, dr. Anton: Francoska vadnica za 5. razred osnovne šole. Ilustrirala in opremila Marička Koren. Mladinska knjiga. 1962. Str. 116.

Jurančič, Janko: Srbohrvaško besedilo za 5. in 6. razred osnovnih sol. Ilustriral Alek Horvat. Komentar k slikovnim prilogam napisal Stane Mikuš. Izdala Mladinska knjiga. 1959. Str. 241 (+6).

Zabkar, Jože: Matematika za 7. razred osnovne šole. Izdala Mladinska knjiga. 1962. Str. 164.

Ukradeni otroci — janičarji 20. stoletja

V kroniko I. celjske osemletke se je v začetku avgusta letos podpisalo skoraj 200 udeležencev proslave 20. obletnice enega izmed najhujših zločinov nemških nacistov na Slovenskem.

Dne 5. avgusta so se namreč v omenjeni šoli sestali nekdanji otroci, ki so jih točno pred 20 leti tukaj izrgali njihovim materam, preden so jih poslali v taborišče smrti. Večina staršev teh otrok je za vedno ostala v AUSCHWITZU, tisti redki, ki so se vrnili, pa bodo do smrti občutili posledice taboriščnega življenja.

Ganljivo je bilo srečanje nekdanjih ukradenih otrok, ki so danes že močje in žene. Večina med njimi je imela solzne oči, ko si segali v roke in se objemali, saj so si v treh letih, ki so jih preživeli skupaj, postali najboljši tovariši in iskreni prijatelji. Marškomu je zastala beseda v grlu, ko so se spominjali svoje življenjske poti in dogodkov pred 20 leti. Takrat se je v tem šolskem sklopu, zastraženem z gestapovskimi puškami, stiskalo nad 4000 ljudi, med katerimi je bilo okrog 600 otrok. Z grozo v očeh se danes spominjajo imena KONCENTRATIONSLAGER AUSCHWITZ. Skoraj vsi so namreč morali vsaj enkrat slišati to ime in prav gotovo ga ne bodo nikoli pozabili, ne oni ne njihovi otroci. Skoraj

vsak med njimi je namreč pozneje, ko je bil v otroškem taborišču, moral vsaj enkrat prestopiti prag pisarne svojega lagerfirerja, ki mu je v nemščini in s suhoparnimi, morečimi besedami prečital sporočilo lagerkomandanta iz Aušvica, da je tega in tega dne tam umrla mati, oče, brat ali sestra. Marsikdo med njimi je moral tudi dvakrat slišati tako sporočilo, ali pa je slišal naenkrat sporočilo smrti za dvojce svojih najdražjih.

Otroci, ki so jih v začetku avgusta 1942 v celjski šoli izrgali staršem, so prehodili težko 3-letno pot skozi otroška taborišča organizacije VOMI in skozi domove Lebensborna, kamor so jih pač namenili v prevzgojo krvniki njihovih staršev, bratov in sestra. Bili so to otroci postreljenih talcev in partizanov, katerim so nacisti namenili posebno usodo. Ni jim bilo dovolj, da so postrelili na tisoče talcev, da so pobili v plin-skih celicah na tisoče naših najboljših ljudi, hoteli so še več — hoteli so tudi njihovo kri, ki naj bi prevzgojena v nacističnem duhu služila idejam nacizma in njihovega firerja.

Otroci, ki so jih s silo ločili od staršev, so bili rasno pregledani in Nemci so ugotovili, da bi se z njihovimi lastnostmi in sposobnostmi lahko okoristila njihova rasa. Zato so jih že naslednji dan

odpeljali v taborišče FROHN-LEITEN pri Gradcu, od tam pa po enem mesecu v razna taborišča, kot so SALDENBURG, SEG-LIGENPORTEN, KASTEL, NEUSTIFT, EISENSTEIN in druga. Skrb za njihovo prevzgojo je bila prepuščena predanim SS oficirjem, lagerfirerjem v teh taboriščih. Prepričevali so jih, da je sam firer prevzel skrb za njih, da morajo zato postati dobri državljani III. rajha, pošiljali so jih v prevzgojne lagerje za mladino folksdojčerjev, nekatere malo starejše pa so celo snubili med prostovoljce SS.

Toda kljub vsem naporom, ki so jih vložili v prevzgojo, so bili prevzgojni poskusi zaman. Otroci so obdržali v spominu svoje drage, za vedno so obdržali v spominu trenutke, ko so jih gestapovci v Celju nasilno trgali iz rok mater. Zapomnili so si zadnje matere besede, ki so veljale mnogo več, kot vsa prizadevanja nacistov. Otroci so se, čeprav zelo mladi, zavedali, da ne morejo in ne smejo služiti krvnikom svojih najdražjih.

Dogodke iz internacije pripadnikov družin partizanov in talcev je lepo opisal v. Stane Terčak, vodja muzeja NOB v Celju, v knjigi z naslovom UKRADENI OTROCI, ki je pred kratkim izšla pri založbi BOREC. Knjiga je dostojen spomenik tisočim nedolž-

nih ljudi, ki so bili krivi le toliko, da so bili pripadniki družin naših prvih borcev za svobodo. V to zgodovinsko delo je tov. Terčak vložil ogromno truda, za katerega mu bodo prosvetni delavci iz srca hvaležni, saj je otel pozabi enega izmed važnih listov naše zgodovine. S pomočjo dokumentarnega gradiva in izjavami številnih prič je v knjigi opisan največji genocid dvajsetega stoletja, ki je strahotnejši in perfidnejši od samega streljanja talcev.

Menim, da ne bi smelo biti nobene šolske in vzgojne ustanove, ki za svojo knjižnico ne bi nabavila te knjige. Prepričan sem tudi, da bodo vsi učitelji in profesorji zgodovine, znali to knjigo koristno uporabiti in z njeno pomočjo posredovati svojim učencem tudi ta del slovenske zgodovine, katere ne sme iti v pozabo, prav tako, kot ne bo nikoli pozabljeno janičarstvo iz turških časov, ki si ga naši učenci tako radi zapomnijo. Prepričan sem, da bodo naši mlajši rodovi potem mnogo bolj obsojali nacistično ugrabljanje otrok.

Naj mi bo dovoljeno, da v imenu ukradenih otrok, v imenu tisočev žrtve nacističnih krematorijev in v imenu slovenskih učiteljev tudi na tem mestu izrečem iskreno zahvalo avtorju knjige tovaršu Terčaku.

Vinko Haložan

»Z vsemi silami v boj proti tuberkulozi«

SEJA SVETA ZA SOLSTVO LRS

Teze za nove predpise o strokovnih izpitih

Člani Sveta za solstvo LRS so se 19. sept. t. l. zbrali na svoji četrti letni seji. Predsednik tov. Ludvik Gabrošek je najprej pozdravil devet izmenjenih članov sveta ter se hkrati zahvalil dosedanjemu predsedniku tov. Majhnu ter ostalim članom, ki so delali v svetu v odličnem obdobju izvajanja naše solske reforme. Za minuto molka je bil nato počaščen spomin pokojnega ravnatelja VPS tov. Hainza, ki je bil eden zvestih sodelavcev sveta in med tistimi reformatorji našega solskega sistema, ki se odlikuje po temeljitosti in vsestranski prizadevnosti.

Svet je nato razpravljal o tezah sekretariata Sveta za solstvo o spreminjenih predpisih za strokovne izpite učenca in vzgojnega osebja v prosvetni službi. Prosvetni delavci že dajajo čutiljo, da so dosedanje predpisi o strokovnih izpitih zastareli in da ne ustrezajo spremembam, ki so nastale zlasti s solsko reformo; pri tem pa je treba upoštevati zahteve po učnem kadru enotne osnovne šole in pa seveda težnjo, da se šole in drugi vzgojno izobraževalni zavodi čimprej osvojujejo nekevalificiranega učenega kadra. Iz novih predpisov bodo odstranili nepotrebno ponavljanje učnega gradiva zaključnih oz. diplomskih izpitov, kakor tudi pisanje izpitnih nalog. Na izpitih bodo morali namesto tega kandidati pokazati le splošno razgledanost in na praktično znanje stroke. Vendar je treba vedeti, da taka poenostavitve nikakor ne pomeni znižanja ravni dosedanjega strokovnega izpita, pač pa zvišanje zahtevnosti celotnega obsega strokovnega znanja. Strokovni izpit bi imel dva dela, splošni in poseben. V splošnem bi preizkusil znanje kandidata o naši družbi in politični ureditvi ter o solski in uslužbenški zakonodaji. V posebnem delu izpita pa bi moral kandidat z učnim nastopom in specialno metodiko pokazati svoje praktično znanje predmeta kakor tudi obvladovanje jezika.

O tezah za predpis o strokovnem izpitu bo v kratkem razpravljal še svet za strokovno izobraževanje LRS.

Ko so člani sveta govorili o rezultatih drugega poizkusa opisnega ocenjevanja učencev in uvažanja dosedaj v naše šole, so ugotovili, da naš učitelj za poglabljeno delo v reformirani šoli ni dovolj usposobljen. Zaradi tega bo morala veljati prva skrb celotne družbe in posebej solskih družbenih organov njegovi rasti in nadaljnjemu izobraževanju. Predvsem pa bo treba dati novim učiteljskim generacijam višjo, temeljitejšo in boljše izobrazbo, kakor so jo dobivale dosedanje generacije.

Svet je priporočil Zavodu za napredek solstva, naj še naprej dela na pripravah za ustrezno priročnik za izboljšanje ocenjevanja, svet ocenjevanju po modernjših metodah — posvetiti v prihodnje vso pozornost in vnesti to točko v stalni program svojega dela.

Svet je dalje razpravljal o uveljavljanju sistema delitve dohodka na solah. Predloge zivahne razprave bo upoštevala komisija, ki pripravljala navodila za delitev osebnega dohodka in skupnega dohodka šole na podlagi sklepov odbora Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo. Poglavitna ugotovitev: v pravnih in premoških področjih na kvaliteto dela!

Peta točka dnevnega reda seje sveta se je glasila: vnos v šole druge stopnje v šol. letu 1962-63. Ob številnih vpisih so se pojavila vprašanja, ki sicer niso nova, terjajo pa nujne rešitve. Predvsem je treba ugotoviti, da še vedno ni nobene nactnosti pri vključevanju mladine v šole druge stopnje, take nactnosti, ki bi temeljila na dejanskih družbenih potrebah. Vprašanje je, ali hočemo nadalje vzgajati in izobraževati vso mladino po končani osnovni šoli ali pa se omejiti samo na potrebe po kadrih v gospodarstvu in družbenih službah. Ugotavljanje minimalnih pogojev za verifikacijo strokovno izobraževalnih ustanov in gimnazij bo odkrilo vso resnost tega problema.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

negativno ocenjevanja učencev in uvažanja dosedaj v naše šole, so ugotovili, da naš učitelj za poglabljeno delo v reformirani šoli ni dovolj usposobljen. Zaradi tega bo morala veljati prva skrb celotne družbe in posebej solskih družbenih organov njegovi rasti in nadaljnjemu izobraževanju. Predvsem pa bo treba dati novim učiteljskim generacijam višjo, temeljitejšo in boljše izobrazbo, kakor so jo dobivale dosedanje generacije.

Svet je priporočil Zavodu za napredek solstva, naj še naprej dela na pripravah za ustrezno priročnik za izboljšanje ocenjevanja, svet ocenjevanju po modernjših metodah — posvetiti v prihodnje vso pozornost in vnesti to točko v stalni program svojega dela.

Svet je dalje razpravljal o uveljavljanju sistema delitve dohodka na solah. Predloge zivahne razprave bo upoštevala komisija, ki pripravljala navodila za delitev osebnega dohodka in skupnega dohodka šole na podlagi sklepov odbora Zveznega izvršnega sveta za prosveto in kulturo. Poglavitna ugotovitev: v pravnih in premoških področjih na kvaliteto dela!

Peta točka dnevnega reda seje sveta se je glasila: vnos v šole druge stopnje v šol. letu 1962-63. Ob številnih vpisih so se pojavila vprašanja, ki sicer niso nova, terjajo pa nujne rešitve. Predvsem je treba ugotoviti, da še vedno ni nobene nactnosti pri vključevanju mladine v šole druge stopnje, take nactnosti, ki bi temeljila na dejanskih družbenih potrebah. Vprašanje je, ali hočemo nadalje vzgajati in izobraževati vso mladino po končani osnovni šoli ali pa se omejiti samo na potrebe po kadrih v gospodarstvu in družbenih službah. Ugotavljanje minimalnih pogojev za verifikacijo strokovno izobraževalnih ustanov in gimnazij bo odkrilo vso resnost tega problema.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

Pri poročilu o izdajanju učbenikov, ki ga je svet tudi prebral in opozoril na resne težave pri tem poslu, je doživel vso podporo ideja o ustanavljanju podpornih združenj ali knjižnic na solah, ki bi skrbela za preskrbo z učbeniki socialno šibkejših otrok.

ukrepov pa moramo otroka zaščititi proti obolenju z zdravim načinom življenja. Otrokom dnevni red mora biti prilagojen njegovim duševnim in fizičnim sposobnostim, zato je važno, da vemo, koliko smemo otroka obremeniti z duševnim kakor tudi s fizičnim delom — primerno njegovi starosti. Prav tako mora imeti dovolj počitka in spanja. Tudi njegova prehrana mora biti kvalitetna in kvantitetno uravnovšana. Zato imajo tolikšen pomen solske in solske mlečne kuhinje, ki dajejo dodatno prehrano otrokom.

Otrokom moramo privzgajati zdrave higieniške navade, kar naj bo skrb doma in šole. Pri dnevnem režimu otroka ne smemo pozabiti, kako važno vlogo ima v otrokovem razvoju svež zrak, sonce in voda. Zato naj bo tudi šola tista, ki bo otroku nudila dovolj telesnovzgojne dejavnosti kakor tudi zdravstvene vzgoje.

Boj proti tuberkulozi je stvar celotne družbe, torej tudi šole, na kateri ima pomembno zdravstvenovzgojno poslanstvo tudi Podmladek Rdečega križa.

Dr. Meta Skergetova

Učna ura o tuberkulozi

Predmet: TUBERKULOZA

Učni in vzgojni smoter:

Učenci naj zvedo kaj več o tej bolezni, njenem širjenju, znakih obolenja, zdravljenju, o tem, kako se najbolje obvarujemo pred tuberkulozo, koliko škodo gospodarsko nam povzroča, o skrbi naše družbe in Rdečega križa Slovenije za preprečevanje te bolezni, o skrbi za bolne ter o odnosu zdravega do tuberkuloznega bolnika.

Viri: Slikanica Rdečega križa o tuberkulozi, ki jo je izdal Glavni odbor Rdečega križa Slovenije in ki so jo prejeli vsi odbori RK.

Dr. Marija Musar: O jetiki ali tuberkulozi, ki jo je izdal Glavni odbor Rdečega križa Slovenije leta 1960 kot temo za delo s Podmladom RK. Publikacija je dobila vsaka šola v Sloveniji.

Vestnik Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije, ki izide v septembru ob protituberkuloznem tednu. Vzgojitelji ga dobijo pri terenskih odborih Rdečega križa Slovenije.

Učila: po možnosti flanelogram o kapljicni infekciji in tuberkulozi; vzgojitelji ga lahko dobijo pri občinskih in okrajnih odborih Rdečega križa ali pa na Zavodu za zdravstveno varstvo. Za predavanje je dovolj tudi najnovejši dišlami o tuberkulozi v dveh delih, ki si ga lahko izposodite pri občinskih odborih Rdečega križa ali pa kar naročite pri Zavodu LRS za zdravstveno varstvo, Ljubljana, Trubarjeva 4.

Plakati in parole o protituberkuloznem tednu imajo vsi odbori Rdečega križa.

Potek učne ure:

I. Uvod:

Razgovor o protituberkuloznem tednu Rdečega križa in o delu Podmladka Rdečega križa na solih, ki ima veliko nalogo, da vzgaja svoje člane k čuvanju zdravlja.

Zaključek: da bi se lažje obvarovali tuberkuloze, jo moramo poznati.

Napoved smotra: Zato se bomo pomenili o tuberkulozi, spoznali to bolezen in se naučili, kako se obvarujemo pred njo, zvedeli bomo, kakšno škodo gospodarsko nam povzroča in kakšna je še obolenost pri nas, kako skrbi naša družba za bolne in učni zdrave, da ne zbolijo.

II. OBRAVNAVA

1. Ogled letaka o tuberkulozi s parolo: Vse sile v borbi proti TBC. O aktivizaciji vsega prebivalstva za delo na tem področju.

2. Povzročitelj tuberkuloze: Kochov bacil v obliki palčke, viden le pod drobnogledom. Nahaja se izmečku, ki ga bolnik izloča in v kapljicah, kadar bolnik kašlja, kiha in govori. (Slika drobnogleda in bacilov).

Pozor pred kašljanjem starih ljudi!

3. Okužba: kapljicna infekcija. Okužba s prahom, v katerem so prisušeni bacili iz pljuvka. Uživanje okužene hrane (nezavreto mleko jetičnih krav). Poudarek na tem, da ne govorimo, kašljamo in kihamo ljudem v obraz, da v sobi, kjer je bolnik, ne pometamo na suho.

4. Znaki obolenja: utrujenost, pomanjkanje apetita, manjše vročine, kašelj, hujšanje, potenje (zlasti ponoči).

Ce več kot 14 dni kašljamo, pojdimmo na pregled!

5. Ugotavljanje bolezni: Zdravnik splošne prakse v vsakem količnjakim primeru pošlje bolnika na rentgenski pregled. Protituberkulozni dispanzerji.

Fluorografski pregledi.

Pri otrocih pa zlasti preizkušnje s tuberkulinom.

Pregledi so brezplačni!

6. Kdo najprej oboli za tuberkulozo? Tisti, čigar telo je neopornost. Po prenehanju težjih bolezni, predvsem gripe, po težkih telesnih naporih brez zadostnega počitka in spanja, ob nepravilni in nezadostni prehrani, po pretiravanju v športu, po duševnih pretrah in splošni nehiženosti in nepravilni načinu življenja. (Mladi ljudje vse za obliko in motorizacijo!)

7. Kako naredimo telo odporno? Z zdravim življenjem.

Pravilno sestavljena in zadostna prehrana, dovolj spanja in počitka, igre na čistem zraku, sport, osebna higiena in higiena okolja.

8. Kje se naseli bacil tuberkuloze: Največkrat na pljučih, pa tudi v kosteh in sklepih, očeh, vratnih bezgakah, na možganski mreži pa zlasti pri otrocih, ki niso bili besežirani.

9. Zdravljenje:

Kot osnovno zdravljenje počivanje na svežem zraku, zlasti pa ležanje pri odprtem oknu, pravilno sestavljanje in zadostna prehrana; prvenstveno pa s sodobnimi zdravili. Hujše bolni bolniki se najbolje zdravijo v bolnišnici — skrb za bolnike, ki se lahko zdravijo doma, bo prevzel protituberkulozni dispanzer in njegova patronažna služba. Pri tem mu pomaga organizacija Rdečega križa s svojimi aktivisti.

Tuberkuloza je zanesljivo ozdravljiva, če jo začnemo zdraviti pravočasno!

10. Kje se zdravijo bolni otroci?

V bolnicah za pljučno tuberkulozo.

V bolnicah za kostno tuberkulozo v Valodolci in na oddelkih v splošnih bolnicah in za otroške bolezni.

Pišimo jim v našem življenju in delu, da jih razvedrilo!

11. Tuberkulozni bolnik ne sme biti izločen iz družbe.

Pomagajmo mu, da se bo po prenehanju bolezni znova vključil v vsakdanje življenje!

12. Kdo največ oboleva za tuberkulozo?

Obolenost je še precej velika pri otrocih od 4. do 6. leta, večja pa se

tudi pri starih ljudeh. Največ pa je tuberkuloze v dobi največje produktivnosti, ko stopi mlad človek v delovni odnos (od 20. do 30. leta).

13. Umrljivost za tuberkulozo se je v zadnjih letih tudi pri nas zmanjšala, a vendar umre še vedno 400 bolnikov na leto. Zato pa se obolenost za tuberkulozo pri tem ni prav nič zmanjšala, saj imamo vsako leto okrog 3.500 novih bolnikov. Vseh tuberkuloznih bolnikov pa je v Sloveniji še okrog 15.000. V gospodarstvu gre vsako leto zaradi tuberkuloze v izgubo štiri in pol milijona delovnih dni. Vsa škoda zaradi tuberkuloze pa znaša okrog sedem milijard dinarjev.

14. Zaščita:

Družba omogoča zdravstveni službi, da organizira zaščitno besežiranje, za zdravljenje pa fluorografske akcije. Prvič otroka cepijo z BCG ob rojstvu, znova ko stopi v šolo in ob koncu obveznega šolanja.

Važno zaščitno vlogo pred tuberkulozo pa imajo tudi počitniški domovi, počitniške kolonije, prehrana, zlasti sport in smotrna sprostitve v prostem času.

Za zadostno zaščito so potrebna vsa tri cepilja!

III. NALOGE

Povečana skrb za osebno higieno in higieno okolja! Pri vseh daljših prebilih in dolgotrajnem kašlju pojdimmo na pregled v dispanzer!

(Otrok lahko v družini opozarja tudi druge člane na pregled!)

Pojemlje vse, kar nam nudijo doma, še posebno pa mleko pri solski malici!

Pomagajmo si med seboj, da bo več časa in razvedrila in igre na čistem zraku!

Večkrat se spomnimo bolnih tovarišev v bolnicah! Maca Kalin

Slovenski pomorski zbornik

Knjiga je izšla ob dvajseti obletnici ustanovitve mornarice nove Jugoslavije, izdal in založil jo je Klub pomorščakov v Kopru, uredil uredniški odbor.

Po štirinajstih stoletjih, odkar prebivamo Slovenci na morski obali, postajamo sedaj pravi gospodarji morja. Gradimo mornarico, pristanišča, vzgajamo pomorce.

To je naš velik in stvarčen program, ki se mora odražati zlasti pri vzgoji mladine, torej tudi v naših solskih učnih načrtih in učbenikih. Učni načrt za obvezno (osnovno) šolo je skušal n. pr. upoštevati ta vse ljudski program našega časa. Učitelji pa so v veliki zadregi, kadar iščejo vire in potrebno literaturo za pouk.

Kako naj bi se zatorej ne razveselili prvega Slovenskega pomorskega zbornika, ki je pravkar izšel.

To je knjiga, ki smo jo zares težko čakali in pogrešali.

Uredniki so zbrali v njej lepo število prispevkov o slovenskem Jadranu, o življenju in delu ob njem, o dogajanjih v preteklosti, o sedanjem napredku in o perspektivah za prihodnost.

Miljeva Furjanč je v sestavku »Slovenska obala — okno v svet« prikazala geološke in geografske pogoje naše obale, Mitja Staut je opisal nastanek slovenskega Jadrana in življenjsko okolje v tem delu morja Franc Bernot pa je spregovoril o temperaturi morja ob tej obali.

Dr. Ferdo Gestrin je objavil zanimive podatke o pomorstvu v Piranu v letih 1325—1355, Srečko Vilhar pa dragoceno gradivo o prispevkih Slovencev k dvigu pomorstva na Jadranu. Zanimiv je sestavek dr. Vladimira Murka o Josipu Ressleru, o njegovem epohalnem izumu ladijskega vijaka in o drugih izumih, ki so povezani z izumiteljskim bivanjem med Slovenci, posebno z njegovim življenjem v Trstu.

O slovenskem Jadranu in NOB in v prvih letih po osvoboditvi piše Franc Dermota in Andrej Pagon, o pomorskem oddelku v Mestnem muzeju v Piranu Miroslav Pahor.

Sledijo sestavki o treh piranskih solah, ki solajo naše kade pomorcev: Slavko Kavšek govori o nastanku in razvoju pomorske srednje šole, Franc Potočnik o višji pomorski šoli in Vladimir Kodrič o ribiški šoli.

O piranski ladijednici piše ing. Drago Ukmar, o našem ribstvu in predelovalni industriji rib Alojz Hudale, o splošni plovidbi Branko Velkavrh, o razvoju potniške obalne plovbe Vladimir Medvedšek, o graditvi koprškega pristanišča Rudo Goljak in o prometu koprške luke v prvih letih razvoja Franc Lebar.

Radivoj Rehar razpravlja o turizmu ob slovenski obali, Srečko Vilhar pa o morju in slovenski kulturi.

Ob koncu je še kratka, v italijanskem jeziku pisana notica o namenih publikacije in kratek povzetek njene vsebine.

Uredniki so v uvodni besedi zapisali, da išli na posel golih rok, brez vzorov in brez tradicije, kajti Slovenski pomorski zbornik je prva slovenska publikacija te vrste. Znašati so morali skupaj gradivo in ga oblikovati ter polagati kos na kos; vse

— Tiska CZP »Ljudska pravica«.

-PROSVETNI DELAVEC

List izdaja Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS — Izhaja štirinajstrednjo med solskimi letom — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Koptarjeva 3 — Telefon uredništva: 33-722, int. 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1 — Telefon uprave: 22-284 — Poštni predal: 355-VII — Letna naročnina 400 din, za šole in ustanove 700 din — Stev. tek. rač.: 600-14/3-140 — Tiska CZP »Ljudska pravica«.

POSEBNO OPOZORILO

Založba MLADINSKA KNJIGA
oddelek za prodajo knjig
in listov

LJUBLJANA, TITOVA 3/1

obvešča,

da sprejema naročila na vse zbirke,
liste in revije in da posluje blagajna
neprekinjeno vsak delavnik od 7.
do 19. ure

Na to ugodnost posebej opozarjamo vse poverjenike na
solah.



**ZALOŽBA
MLADINSKA
KNJIGA**

LJUBLJANA, TITOVA 3

PRVE KNJIGE MNOŽIČNIH ZBIROK:

■ ZBIRKA »ČEBELICA«

- POVESTICE O ŽIVALIH. Ušinski. Prevedel Ivo Minatti. Ilustrirala Cita Potokar. Knjiga je že izšla. Cena za nenaročnike: br. 180 din, krt. 250 din
- PIKAPOLONICA. France Bevk. Ilustrirala Roža Piščanec
- TONČEK BALONČEK. Anton Ingolič. Ilustrirala France Mihelič

■ KNJIŽNICA »SINJEGA GALEBA«

- PRIGODE HUCKLEBERRYJA FINNA I. — Mark Twain. Prevedel Janez Gradišnik. Ilustriral W. Trier.
- PRIGODE HUCKLEBERRYJA FINNA II. — Mark Twain. Prevedel Janez Gradišnik. Ilustriral W. Trier.
- KDO JE TA ŽENA? Oskar J. Tauszinski. Prevedla Stana Vinšek.

■ KNJIŽNICA »KONDOR«

- ENEIDA. Vergil. Izbral, prevedel in komentiral dr. Fran Bradač. Ilustracije: Ara Pacis. Knjiga je že izšla. Cena za nenaročnike: broš. 280 din, krt. 500 din.
- OČI. Novele. Anton Ingolič. Uredil Mitja Mejak. Likovne priloge: France Mihelič.
- POKORNO JAVLJAM. Ivan Maselj Podlimbarski. Izbral in uredil Janez Rotar.

Skrbno izbrana dela domače in tuje književnosti. Naročnike na cele zbirke še vedno sprejema oddelek za prodajo knjig in listov pri založbi MLADINSKA KNJIGA, Ljubljana, Titova 3.

Priznana kakovostne kavče in fotelje,

izdelane na poseben patentni način —

uporabo gumirane žime, v lepih, so-